

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

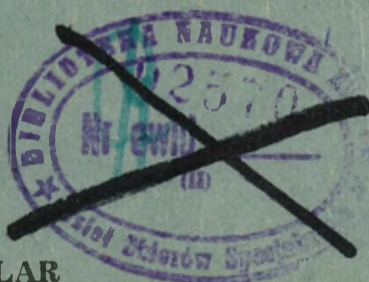

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI WOJSK INŻYNIERYJNYCH

ASG WP wewn. 4098/87

Egz. nr 1

Mjr dypl. Paweł CIEŚLAR

METODYKA PRZYGOTOWANIA ZABEZPIECZENIA INŻYNIERYJNEGO WALKI (PUŁK, DYWIZJA)

SKRYPT

49696

WARSZAWA

1987

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

**WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI WOJSK INŻYNIERYJNYCH**

ASC WP wewn. 4098/87

~~_____~~
~~_____~~
~~_____~~
Egz. nr 1

Mjr dypl. Paweł CIEŚLAR

**METODYKA PRZYGOTOWANIA
ZABEZPIECZENIA INŻYNIERYJNEGO
WALKI (PUŁK, DYWIZJA)**

SKRYPT

~~BIBLIOTEKA NAUKOWA
2570
Nr ewid. (10)
Instytut Taktyki i Sztabu~~

~~BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
Nr ewid. II
Akademia Obrony Narodowej~~

49696

PRZEKLASYFIKOWANO WOJSK LĄDOWYCH JAWNE
KATEDRA TAKTYKI WOJSK INŻYNIERYJNYCH

Protokół Nr 54305

PODSTAWA
Ustawa z dnia 22 stycznia 1993 roku
nr. 88 ust. 2
(Dz.U. RP Nr 11 p. 62. 95)
.....
Podpis

ASG WP wewb. 4098/87

[Redacted signature area]

Egz.nr ...

Przełlas. -

prot. 1 z dn.

2. 01. 97 dy -

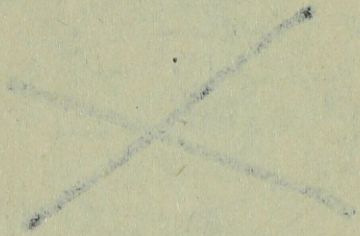
Mjr dypl. Paweł CIEŚLAR

METODYKA PRZYGOTOWANIA ZABEZPIECZENIA INŻYNIERYJNEGO WALKI
/pułk, dywizja/

S k r y p t

Do užijku
službowego

~~Województwa~~

SPIS TREŚCI

Strona

Wstęp	5
1. ZAKRES I TREŚĆ PRACY DOWÓDCY DYWIZJI /PULKU/ W PROCESIE ORGANIZACJI ZABEZPIECZENIA INŻYNIERYJNEGO WALKI	6
2. MIEJSCE I ROLA SZEFA SAPERÓW DYWIZJI /PULKU/ W DOWODZENIU WOJSKAMI	9
3. METODY PRACY SZEFA SAPERÓW DYWIZJI /PULKU/ W OKRESIE PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA WALKI	12
3.1. Treść i zakres pracy szefa saperów dywizji /pułku/ w czasie planowania zabezpieczenia inżynieryjnego	14
3.1.1. Analiza zadania pod względem inżynieryjnym	14
3.1.2. Kalkulacja czasu	15
3.1.3. Ocena inżynieryjna sytuacji	16
3.1.4. Sprecozynowanie propozycji zabezpieczenia inżynieryjnego	21
3.1.5. Wstępne sarsządzenie bojowe i zabezpieczenia inżynieryjnego	22
3.1.6. Rekonesans dowódcy i szefa saperów	23
3.1.7. Współpraca szefa saperów dywizji /pułku/ z oficerami sztabu, szefami rodzajów wojsk i służb w okresie planowania	25
3.1.8. Opracowanie planu zabezpieczenia inżynieryjnego walki ..	26
3.1.9. Udział szefa saperów dywizji /pułku/ w opracowaniu dokumentów bojowych przez sztab dywizji /pułku/	29
3.2. Organizowanie zabezpieczenia inżynieryjnego walki	30
3.2.1. Postawienie zadań do zabezpieczenia inżynieryjnego	30
3.2.2. Organizacja współdziałania wojsk inżynieryjnych	32
3.2.3. Organizacja kontroli i pomocy	35
3.3. Praca szefa saperów dywizji /pułku/ w czasie walki	36
3.3.1. Kierowanie wykonaniem zadań zabezpieczenia inżynieryjnego w czasie walki	36
3.3.2. Opracowywanie meldunków przez szefa saperów	37
Zakończenie	38
BIBLIOGRAFIA	39
ZALĄCZNIKI:	
1. Wytyczne dowódcy dywizji /pułku/ dla szefa saperów w celu przygotowania danych do decyzji	40

2. Zadanie dla elementów inżynierskich ugrupowania bojowego ujmowane w rozkazach i zarządzeniach bojowych dywizji /pułku/	42
3. Wytyczne dowódcy dywizji do zabezpieczenia inżynierskiego natarcia wydawane podczas organizowania zabezpieczenia bojowego	43
4. Wytyczne dowódcy dywizji do zabezpieczenia inżynierskiego forsowania przeszkody wodnej	45
5. Wytyczne dowódcy dywizji do zabezpieczenia inżynierskiego obrony	47
6. Wytyczne dowódcy dywizji do zabezpieczenia inżynierskiego marszu dywizji	49
7. Wytyczne dowódcy pułku do zabezpieczenia inżynierskiego natarcia	51
8. Wytyczne dowódcy pułku do zabezpieczenia inżynierskiego forsowania przeszkody wodnej	53
9. Wytyczne dowódcy pułku do zabezpieczenia inżynierskiego obrony	55
10. Źródła i rodzaje informacji zbieranych i przekazywanych przez szefa saperów dywizji	57
11. Kolejność pracy szefa saperów w metodzie równoległej przygotowania walki	59
12. Kolejność pracy szefa saperów dywizji /pułku/ w metodzie kolejnego przygotowania walki	60
13. Tryb wypracowania i przekazywania zadań zabezpieczenia inżynierskiego pododdziałom pułku	61
14. Propozycja zabezpieczenia inżynierskiego natarcia pułku meldowana przez szefa saperów	63
15. Propozycja zabezpieczenia inżynierskiego obrony pułku meldowana przez szefa saperów	66
16. Propozycja zabezpieczenia inżynierskiego forsowania przeszkody wodnej meldowana przez szefa saperów pułku	69

WSTĘP

Skrypt ma na celu dostarczenie słuchaczom ASG WP, szczególnie grup ogólnowojskowych, szerszej wiedzy dotyczącej metodyki organizowania zabezpieczenia inżynierskiego walki przez dowództwo dywizji i pułku ze szczególnym wyeksponowaniem czynności dowódcy dywizji /pułku/ i szefa saperów. Metodyka organizacji zabezpieczenia inżynierskiego przedstawiona jest w skrypcie na tle uwarunkowań i metodyki organizowania walki przez dowództwo dywizji /pułku/.

W rozdziale pierwszym zawarte są podstawowe zagadnienia zabezpieczenia inżynierskiego rozpatrywane i określane przez dowódcę dywizji /pułku/ podczas przygotowania walki.

W rozdziale drugim przedstawione są obowiązki szefa saperów dywizji /pułku/ i jego miejsce w organach dowodzenia dywizją /pułkiem/.

W rozdziale trzecim ujęte są sposoby wypracowania propozycji zabezpieczenia inżynierskiego oraz czynności szefa saperów po powzięciu decyzji przez dowódcę, jak i w czasie walki. We wprowadzeniu do tego rozdziału wyszczególnione są etapy dwóch metod pracy szefa saperów, tj.: metody równoległego i kolejnego przygotowania walki. W dalszej części opisana jest treść pracy szefa w poszczególnych etapach, z uwzględnieniem właściwości wynikających z przyjętych metod.

W treści skryptu zostały uwzględnione postanowienia w zakresie organizacji zabezpieczenia inżynierskiego ujęte w "Regulaminie walki wojsk lądowych sił zbrojnych PRL" szkol. 636/85 oraz w instrukcji "Zabezpieczenie inżynierskie walki /dywizja, pułk/" - projekt.

W załącznikach skryptu znajdują się przykłady wytycznych i zadań do zabezpieczenia inżynierskiego.

1. ZAKRES I TREŚĆ PRACY DOWÓDCY DYWIZJI /PUŁKU/ W PROCESIE ORGANIZACJI ZABEZPIECZENIA INŻYNIERYJNEGO WALKI

Dowódca dywizji /pułku/ dowodzi oddziałami /pododdziałami/ osobiście oraz za pośrednictwem sztabu i swoich zastępców oraz szefów rodzajów wojsk i służb^{1/}.

Zobowiązany jest między innymi podejmować w odpowiednim czasie decyzję; stawiać zadania podległym oddziałom /pododdziałom/; organizować współdziałanie i zabezpieczenie walki^{2/}.

Po dokonaniu analizy zadania bojowego dowódca określa: zamiar walki, przedsięwzięcia, które należy wykonać w celu przygotowania oddziałów /pododdziałów/ do walki; daje wytyczne szefowi sztabu w sprawie zapoznania zastępców dowódcy, szefów rodzajów wojsk i służb z zadaniem bojowym oraz przygotowania danych niezbędnych do podjęcia decyzji.

Od konkretności i odpowiedniej szeregowości wytycznych do pracy szefa saperów i wykonawców zadań zależy w dużej mierze poziom zabezpieczenia inżynierskiego walki.

Warianty wytycznych dowódcy lub szefa sztabu dywizji /pułku/ dla szefa saperów w celu przygotowania danych niezbędnych do podjęcia decyzji zawiera załącznik 1.

Po określeniu zamiaru walki dowódca zapoznaje z nim zastępców, szefów rodzajów wojsk i służb.

Dowódca dywizji /pułku/ podejmuje decyzję osobiście na podstawie analizy otrzymanego zadania, oceny sytuacji i wykonywanych przez sztab kalkulacji operacyjno-taktycznych^{3/}.

W decyzji do walki w zakresie inżynierskim dowódca dywizji /pułku/ między innymi określa: zadania bojowe dla elementów inżynierskich ugrupowania bojowego i główne problemy zabezpieczenia inżynierskiego.

Zadanie bojowe elementom inżynierskim ugrupowania bojowego w rozkazach bojowych i zarządzeniach dowódca dywizji /pułku/ stawia osobiście lub za pośrednictwem sztabu, a także swoich zastępców i szefa saperów^{4/}.

Przykład formułowania zadań w rozkazach i zarządzeniach dla elemen-

1/ "Regulamin walki wojsk lądowych SZ PRL/.../" cz. I /dywizja-pułk/, s. 44.

2/ Por. tamże, s. 43.

3/ Tamże, s. 50.

4/ Por. tamże, s. 52.

tów inżynierskich ugrupowania bojowego zawiera załącznik 2.

W czasie organizowania zabezpieczenia bojowego dowódcy dywizji /pułku/ w zakresie inżynierskim określa: charakter, zakres, kolejność i terminy rozbudowy fortyfikacyjnej terenu w rejonach i pozycjach zajmowanych przez wojska oraz rejonów rozwijania stanowisk dowodzenia, zasadnicze kierunki, rubieże i rejon, które należy osłonić zaporami oraz obiekty, które powinny się zniszczyć lub przygotować do zniszczenia; liczbę, miejsca, terminy i sposoby wykonania i oznakowania przejść w zaporach inżynierskich, drogi marszu, które należy przygotować i utrzymywać w pasie /rejonie/ dywizji /pułku/; sposób i kolejność przepuszczania wojsk przez odcinki trudne do przejścia; miejsca i rodzaje przepraw przez przeszkody wodne i terminy ich gotowości; sposób i kolejność wykorzystania oddziałów i pododdziałów wojsk inżynierskich^{5/}.
Przykłady wytycznych dowódcy do zabezpieczenia inżynierskiego zawiera ją załączniki 3-9.

W czasie rekonesansu do natarcia dowódcy dywizji /pułku/ rozpoznaje i ocenia teren w pasie natarcia, określa jego wpływ na wykonanie zadania bojowego i w zakresie zabezpieczenia inżynierskiego konkretyzuje:

- przedni skraj obrony nieprzyjaciela, podejścia do niego, ilość i charakter zapór i przeszkód, punkty oporu;

- zakres i terminy rozbudowy inżynierskiej rejonów stanowisk startowych i ogniowych oddziału rakiet, artylerii i oddziałów /pododdziałów/ przeciwlotniczych oraz lądowisk śmigłowców bojowych;

- liczbę przejść w zaporach nieprzyjaciela przed przednim skrajem, sposoby i czas ich wykonania.

Dowódcy pułku podczas rekonesansu ponadto uściśla miejsce montowania do wozów bojowych urządzeń do torowania^{6/}.

Do rozpoznania dróg marszu i określenia przedsięwzięć związanych z ich przygotowaniem organizuje się specjalistyczne grupy rekonesansowe.

W czasie rekonesansu do obrony dowódcy dywizji /pułku/ w zakresie zabezpieczenia inżynierskiego konkretyzuje:

- przebieg pozycji, w tym pozycji przedniej /pozycji ubezpieczenia bojowego/;

- rejon obrony oddziałów /pododdziałów/ pierwszego i drugiego rzutu;

- rubieże minowania oddziału zaporowego;

- jakie, gdzie i w jakim czasie przygotować zapory inżynierskie oraz jakie pozostawić w nich przejścia;

5/ "Regulamin walki wojsk lądowych SZ PRL/.../", s. 397.

6/ Por. "Regulamin walki wojsk lądowych SZ PRL/.../", s. 109.

- obiekty, które należy przygotować do zniszczenia;
- charakter, rodzaj, zakres i terminy rozbudowy fortyfikacyjnej terenu w pasie /rejonie/ obrony^{7/}.

W określonym przez sztab dywizji czasie dowódcą dywizji zatwierdza plan zabezpieczenia inżynieryjnego oraz stale jest zainteresowany stanem zabezpieczenia inżynieryjnego, położeniem i zdolnością bojową oddziałów /pododdziałów/ wojsk inżynieryjnych^{8/}.

7/ Por. Tamże, s. 270.

8/ Por. Tamże, s. 43.

2. MIEJSCE I ROLA SZEFA SAPERÓW DYWIZJI /PUŁKU/ W DOWODZENIU WOJSKAMI

Szef saperów dywizji /pułku/ jest najbliższym pomocnikiem swego dowódcy w zakresie planowania, organizowania i wykonania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego^{9/}. Podlega on bezpośrednio dowódcy dywizji /pułku/. Jest przesłanym w zakresie szkolenia i działalności specjalistycznej żołnierzy oddziału /pododdziału/ saperów dywizji /pułku/. W takim samym zakresie szefowi wojsk inżynieryjnych /szefowi saperów dywizji/ podlegają szefowie saperów dywizji /pułku/^{10/}.

Szef saperów ma obowiązki^{11/}:

- znać zadanie bojowe dywizji /pułku/;
- znać aktualną sytuację na polu walki, wiedzieć gdzie znajdują się oddziały /pododdziały/ wojsk inżynieryjnych i jakie wykonują zadania, znać ich potrzeby oraz aktualne możliwości wykonania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego;
- prognozować sytuację inżynieryjną w rejonach uderzeń jądrowych wykonywanych przez nieprzyjaciela oraz skutki wybuchu min jądrowych w systemie saperów inżynieryjnych i określać charakter oraz wielkość zniszczeń, rumowisk i terenu zatopionego; stopień sprawności bojowej i stan techniczny saperów, stan techniczno-eksploatacyjny dróg, mostów, przepraw i urządzeń hydrotechnicznych oraz innych obiektów i przedmiotów terenowych;
- organizować rozpoznanie inżynieryjne nieprzyjaciela i terenu, opracowywać dane z rozpoznania i przekazywać je dowódcy, oficerom sztabu, szefom redziejów wojsk oraz oddziałom i pododdziałom;
- przygotowywać dla dowódcy dywizji /pułku/ dane niezbędne do powzięcia decyzji oraz propozycje zabezpieczenia inżynieryjnego;
- brać udział w organizowaniu przedsięwzięć i opracowywaniu dokumentów bojowych w zakresie zabezpieczenia inżynieryjnego i wykorzystania wojsk inżynieryjnych;
- dowodzić oddziałami /pododdziałami/ wojsk inżynieryjnych i kontrolować wykonanie zadań zabezpieczenia inżynieryjnego;

9/ Por. "Taktyka ogólna" - podręcznik, MON 1968 r., s. 67.

10/ Por. "Metodyka i organizacja pracy dowództw i sztabów wojsk inżynieryjnych w działaniach bojowych/.../", s. 24.

11/ "Zabezpieczenie inżynieryjne walki /dywizja, pułk/", s. 13.

- organizować zabezpieczenie techniczno-inżynierskie oddziałów /pododdziałów/ wszystkich rodzajów wojsk w środki i sprzęt inżynierski;
- pomagać dowódcom oddziałów /pododdziałów/ rodzajów wojsk w organizowaniu i wykonywaniu zadań zabezpieczenia inżynierskiego;
- nieustannie studiować i uogólniać doświadczenia z zabezpieczenia inżynierskiego działań bojowych i we właściwym czasie przekazywać uogólnione wnioski szefowi wojsk inżynierskich /szefowi saperów/, a także oddziałom /pododdziałom/ wojsk inżynierskich;
- uzgadniać przedsięwzięcia zabezpieczenia inżynierskiego z szefami rodzajów wojsk i służb oraz utrzymywać stały kontakt z zastępcą dowódcy do spraw technicznych i zastępcą dowódcy - kwatermistrzem;
- uczestniczyć w prowadzeniu pracy partyjno-politycznej w podległych i przydzielonych oddziałach /pododdziałach/ wojsk inżynierskich.

Do planowania i organizowania zabezpieczenia techniczno-inżynierskiego dywizji - szefowi saperów podlega starszy oficer.

Do jego obowiązków należy:

- organizacja terminowego zaopatrywania wszystkich oddziałów i pododdziałów dywizji w potrzebny sprzęt i materiały inżynierskie;
- opracowywanie zapotrzebowań odnośnie zabezpieczenia dywizji w sprzęt i środki inżynierskie;
- organizacja odbioru, przechowywanie i rozdzielnicstwo sprzętu i środków inżynierskich;
- prowadzenie ewidencji i terminowe składanie meldunków o stanie, ilości sprzętu i środków inżynierskich;
- przygotowywanie zarządzeń związanych z organizacją zaopatrywania w sprzęt i środki inżynierskie;
- organizacja rozpoznania i wykorzystanie materiałów miejscowych przydatnych do realizacji zabezpieczenia inżynierskiego oraz zdobyczonego sprzętu i środków inżynierskich;
- organizacja eksploatacji, ewakuacji i remontu sprzętu inżynierskiego;
- kierowanie oddziałem wojsk inżynierskich w zakresie zabezpieczenia technicznego;
- meldowanie zastępcy dowódcy dywizji do spraw technicznych o liczbie i stanie sprzętu opancerzonego i uzbrojenia w oddziale wojsk inżynierskich.

Starszy oficer powinien być zawsze zorientowany w sytuacji ogólnej i zakresie zadań zabezpieczenia inżynierskiego wykonywanych przez wojska, powinien być gotowy do zameldowania o stanie zabezpieczenia techniczno-inżynierskiego oddziałów dywizji, o stanie ilościowym i jakościowym

wym sprzętu inżynieryjnego znajdującego się w dywizji.

Starszy oficer zastępuje szefa saperów dywizji w razie jego nieobecności i wykonuje inne jego polecenia związane z realizacją zabezpieczenia inżynieryjnego walki.

3. METODY PRACY SZEFA SAPERÓW DYWIZJI /PULKU/ W OKRESIE PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA WALKI

Pracę szefa saperów dywizji /pułku/ warunkują przyjęte w konkretnej sytuacji metody pracy dowódcy i sztabu dywizji /pułku/, oraz sytuacja taktyczna i inżynierska. Istotny wpływ na sposób pracy szefa saperów ma także jego osobiste przygotowanie i doświadczenie.

Przygotowanie zabezpieczenia inżynierskiego walki, tak jak przygotowanie walki może być prowadzone metodą równoległego lub metodą kolejnego przygotowania zabezpieczenia inżynierskiego, a w niektórych wypadkach - z uwzględnieniem obu tych metod^{12/}.

Metodę równoległego przygotowania zabezpieczenia inżynierskiego stosuje się w warunkach dysponowania ograniczonym czasem na organizację zabezpieczenia inżynierskiego.

Podstawę do pracy szefa saperów w tej metodzie stanowią: zadanie bojowe dywizji /pułku/, w formie wstępnego zarządzenia bojowego; wstępne zarządzenie zabezpieczenia inżynierskiego armii /dywizji/; zamiar walki i wytyczne dowódcy.

Szef saperów do czasu zapoznania się z wstępnym zarządzeniem bojowym, zbiera informacje o sytuacji inżynierskiej w oddziałach /pododdziałach/ dywizji /pułku/, położeniu oddziałów /pododdziałów/ wojsk inżynierskich i możliwościach wykonywania zadań zabezpieczenia inżynierskiego.

Po zapoznaniu się z wstępnym zarządzeniem bojowym i wstępnym zarządzeniem zabezpieczenia inżynierskiego, szef saperów przystępuje do analizy zadania pod względem inżynierskim i oceny inżynierskiej sytuacji taktycznej.

Z chwilą ustalenia przez sztab zasadniczych terminów dotyczących przygotowania walki, szef saperów sporządza kalkulację czasu ogólnego i osobistego.

Po ogłoszeniu zamiaru walki przez dowódcę, szef saperów opracowuje propozycję zabezpieczenia inżynierskiego, która po zameldowaniu dowódcy i zatwierdzeniu, stanowi decyzję dowódcy w zakresie zabezpieczenia

12/ "Metodyka i organizacja pracy dowództw i sztabów wojsk inżynierskich w działaniach bojowych", s. 33.

inżynieryjnego walki. Zatwierdzona propozycja jest podstawą do przygotowania i natychmiastowego przekazania wstępnych zarządzeń bojowych dla dowództw oddziałów /pododdziałów/ wojsk inżynieryjnych oraz wstępnych zarządzeń /wytycznych/ zabezpieczenia inżynieryjnego dla dowództw pułków.

Po otrzymaniu przez dywizję /pułk/ rozkazu bojowego i zarządzenia zabezpieczenia inżynieryjnego armii /dywizji/, szef saperów w ramach planowania szczegółowego: przystępuje do opracowania planu zabezpieczenia inżynieryjnego; przygotowuje się i bierze udział w rekonesansie dowódcy, przeprowadza w miarę możliwości rekonesans z podległymi szefami saperów oraz dowódcami oddziałów /pododdziałów/ wojsk inżynieryjnych. W razie skrajnie ograniczonego czasu organizowanie zabezpieczenia inżynieryjnego może odbywać się przy wykorzystaniu mapy lub makiety terenu. W tej sytuacji szef saperów powinien zapewnić sobie możliwość uściślenia problemów współdziałania i realizacji niektórych zadań zabezpieczenia inżynieryjnego w terenie. Po zakończeniu planowania i postawieniu zadań dla oddziału /pododdziału/ wojsk inżynieryjnych oraz wydaniu zarządzeń zabezpieczenia inżynieryjnego dla rodzajów wojsk szef saperów kontroluje gotowość oddziałów i pododdziałów dywizji /pułku/ do wykonania powierzonych zadań oraz ich realizację.

Metodę kolejnego przygotowania walki stosuje się w warunkach posiadania dostatecznej ilości czasu na jej zorganizowanie.

Podstawą do pracy szefa saperów w tej metodzie stanowi rozkaz bojowy, zarządzenie zabezpieczenia inżynieryjnego armii /dywizji/ oraz zamiar i wytyczne dowódcy dywizji /pułku/. Po zapoznaniu się z zadaniem bojowym, zamiarem dowódcy, zarządzeniem zabezpieczenia inżynieryjnego oraz wytycznymi dowódcy dywizji /pułku/, szef saperów przystępuje do analizy zadania pod względem inżynieryjnym, kalkuluje czas ogólny i osobisty, wydaje zarządzenia wstępne dla podległych oddziałów /pododdziałów/ wojsk inżynieryjnych, dokonuje oceny inżynieryjnej sytuacji.

Na podstawie uzyskanych wniosków z analizy zadania i oceny inżynieryjnej sytuacji opracowuje propozycję zabezpieczenia inżynieryjnego, którą w wyznaczonym czasie melduje dowódcy dywizji /pułku/.

Następnie przystępuje do planowania szczegółowego i organizowania zabezpieczenia inżynieryjnego, według zasad, jak w metodzie równoległego przygotowania walki.

Kolejność pracy szefa saperów w obu metodach przygotowania zabezpieczenia inżynieryjnego przedstawione są w załącznikach 11 i 12.

Szef saperów wykorzystując równoległą lub kolejną metodę pracy w przygotowaniu zabezpieczenia inżynieryjnego powinien podległym oddzia-

łom /pododdziałom/ wojsk inżynieryjnych pozostawić jak najwięcej czasu na wykonanie zadań zabezpieczenia inżynieryjnego.

3.1. Treść i zakres pracy szefa saperów dywizji /pułku/ w czasie planowania zabezpieczenia inżynieryjnego

3.1.1. Analiza zadania pod względem inżynieryjnym

Szef saperów dywizji /pułku/ po otrzymaniu informacji stanowiących podstawę do pracy przystępuje do ich analizy.

Przeprowadzając analizę zadania bojowego i zamiaru walki szef saperów powinien dokładnie zrozumieć zamiar walki, uwzględnić w swoich rozważaniach ugrupowanie bojowe, szerokość pasa działania, głębokość zadań, przewidywane tempo /w natarciu/ oraz warunki w jakich będzie wykonywane zadanie bojowe, aby na tej podstawie określić rodzaje i zakres zadań zabezpieczenia inżynieryjnego stojące przed dywizją /pułkiem/ i wpływ ich realizacji na wykonanie zadania przez dywizję /pułk/ oraz rolę i miejsce oddziałów i pododdziałów wojsk inżynieryjnych.

Analizując zarządzenie zabezpieczenia inżynieryjnego szef saperów powinien uzmysłwić sobie, jakie zadania zabezpieczenia inżynieryjnego oraz gdzie i w jakich terminach będą wykonywane siłami i środkami przełożonego /i sąsiadów na korzyść jego dywizji /pułku/, jakie zadania i gdzie i w jakim czasie należy wykonać siłami i środkami własnymi na korzyść przełożonego, a także jakie otrzymał wzmocnienie siłami i środkami inżynieryjnymi, formę tego wzmocnienia, czas dysponowania wzmocnieniem oraz czas i miejsce przyjęcia sił i środków wzmocnienia do swojej dyspozycji.

W wyniku przeprowadzonej analizy zadania szef saperów powinien określić: ^{13/}

- zakres, rodzaj, miejsce i czas realizacji zadań zabezpieczenia inżynieryjnego stojących przed dywizją /pułkiem/;
- zadania zabezpieczenia inżynieryjnego, na których należy skupić główny wysiłek;
- jakie zadania inżynieryjne będą decyduwały o powodzeniu zabezpieczenia inżynieryjnego w okresie przygotowania i prowadzenia walki;
- warunki realizacji zadań zabezpieczenia inżynieryjnego /teren, czas, wzmocnienie, sytuacja bojowa, itp./;
- w jakim czasie i w jakich rejonach /kierunkach/ należy skupić główny wysiłek działania pododdziałów inżynieryjnych;
- zadania do natychmiastowego wykonania;

13/ Por. "Metodyka i organizacja pracy /.../", s. 38.

- zagadnienia do uzgodnienia z oficerami sztabu, szefami rodzajów wojsk i służb, dowódcami wspierających oddziałów /pododdziałów/ wojsk inżynieryjnych.

Źródła i rodzaje informacji zbieranych i przekazywanych przez szefa saperów dywizji zawiera załącznik 10.

Równocześnie szef saperów musi określić zadania zabezpieczenia inżynieryjnego, które powinny być wykonywane przez rodzaje wojsk oraz zakres udziału tych wojsk w zabezpieczeniu inżynieryjnym^{14/}.

3.1.2. Kalkulacja czasu

Podstawą do przeprowadzenia kalkulacji czasu są:

- terminy nakazane w zadaniu bojowym i zarządzeniu zabezpieczenia inżynieryjnego wyższego przełożonego;

- terminy nakazane przez dowódcę i sztab dywizji /pułku/:

W kalkulacji czasu ogólnego szef saperów określa czas na:

- organizację zabezpieczenia inżynieryjnego /uwzględniając czas dzienny i nocny/;

- wypracowanie propozycji do zabezpieczenia inżynieryjnego walki;

- opracowanie i zatwierdzenie planu zabezpieczenia inżynieryjnego;

- przygotowanie pododdziałów do wykonania zadań inżynieryjnych;

- realizację zadań zabezpieczenia inżynieryjnego.

W kalkulacji czasu osobistego szef saperów uwzględnia czas na:

- zapoznanie starszego oficera z sytuacją taktyczną i inżynieryjną, zadaniem bojowym i wnioskami z analizy zadania pod względem inżynieryjnym^{15/};

- wypracowanie koncepcji zabezpieczenia inżynieryjnego walki;

- złożenie meldunku propozycji zabezpieczenia inżynieryjnego dowódcy dywizji /pułku/;

- zapoznanie się z decyzją dowódcy, udział w rekonesansie oraz w organizacji współdziałania i zabezpieczenia bojowego;

- postawienie zadań bojowych pododdziałom inżynieryjnym oraz opracowanie zarządzeń /wytycznych/ zabezpieczenia inżynieryjnego dla oddziałów /pododdziałów/ rodzajów wojsk^{16/}.

Kalkulacja czasu osobistego musi być zgodna z czasem niektórych zamierzeń dowódcy i sztabu ogólnowojskowego, w którym będzie uczestniczył szef saperów.

14/ Por. "Metodyka i organizacja pracy /.../", s. 38.

15/ Dotyczy tylko szefa saperów dywizji.

16/ Por. "Metodyka i organizacja pracy /.../", s. 42-43.

3.1.3. Ocena inżynierska sytuacji

Kolejną czynnością szefa saperów w planowaniu zabezpieczenia inżynierskiego jest prowadzenie oceny inżynierskiej sytuacji. Ocena inżynierską przeprowadza się w celu wypracowania koncepcji zabezpieczenia inżynierskiego, z uwzględnieniem wszystkich warunków realizacji zadań.

Ocena inżynierska sytuacji obejmuje:

- ocenę inżynierską nieprzyjaciela;
- ocenę inżynierską terenu;
- ocenę sił własnych w zakresie możliwości zabezpieczenia inżynierskiego;
- ocenę warunków hydrometeorologicznych i pory roku^{17/}.

Ocena inżynierska nieprzyjaciela

W ocenie inżynierskiej nieprzyjaciela szef saperów uwzględnia charakter działań, skład, rozmieszczenie i wyposażenie oddziałów i pododdziałów wojsk inżynierskich nieprzyjaciela oraz wykonywane przez nie zadania.

Ocenić możliwości nieprzyjaciela w zakresie wykonania przedsięwzięć mogących mieć wpływ na realizację zadań zabezpieczenia inżynierskiego wojsk własnych.

Ocenę inżynierską nieprzyjaciela prowadzi się w całym pasie i na całą głębokość zadania bojowego. Uwzględnia się przy tym te aspekty organizacyjno-techniczne, które są znane lub mogą nosić cechy prawdopodobieństwa. Dotyczy to nie tylko stanu liczebnego oddziałów, ale również ilości i jakości stosowanych środków i materiałów inżynierskich oraz sposobów wykonywania zadań.

W ocenie inżynierskiej nieprzyjaciela szczerzej rozpatruje się:

- skład i rodzaj oddziałów i pododdziałów inżynierskich jakie mogą znajdować się w pasie /rejonie/ działania;
- obecność w składzie wojsk inżynierskich pododdziałów specjalnych oraz ich możliwości w zakresie budowy zapór jądrowych;
- możliwości poszczególnych oddziałów i pododdziałów inżynierskich i innych rodzajów wojsk w zakresie wykonywania zadań inżynierskich w konkretnych warunkach terenowych, czasowych i meteorologicznych;
- strukturę obrony i jej fortyfikacyjną rozbudowę /jeśli przed rozpoczęciem działań nieprzyjaciel przeszedł do obrony/;
- możliwości budowy systemu zapór minowych przez nieprzyjaciela ze szczególnym uwzględnieniem minowania zdalnego;

17/ Por. "Metodyka i organizacja pracy /.../", s. 46.

- rejonu, w którym nieprzyjaciel może rozmieścić składy materiałów inżynieryjnych^{18/}.

Po rozpatrzeniu powyższych zagadnień szef saperów wyoiąga /określa/ wnioski dotyczące:

- możliwości nieprzyjaciela w zakresie wykonywania poszczególnych zadań inżynieryjnych;
- zadań inżynieryjnych, na wykonaniu, których nieprzyjaciel prawdopodobnie skupi główny wysiłek;
- charakteru rozbudowy inżynieryjnej rubieży obronnych oraz najsilniej i najsłabiej rozbudowanych miejsc tych rubieży;
- prawdopodobnego ugrupowania oddziałów i pododdziałów inżynieryjnych nieprzyjaciela;
- wiadomości o sytuacji inżynieryjnej nieprzyjaciela, jakie należy uzyskać dodatkowo;
- zadań rozpoznania inżynieryjnego.

Ocena inżynieryjna terenu

Ocenę inżynieryjną terenu prowadzi się w celu określenia jego wpływu na organizację zabezpieczenia inżynieryjnego oraz wykonania poszczególnych zadań inżynieryjnych przez wojska własne.

W działaniach zaczepnych ocenia się teren w całym pasie działania wojsk i na głębokość całego zadania, łącznie z rejonem wyjściowym do natarcia, a w działaniach obronnych na całą głębokość organizowanej obrony, jak również teren po stronie nieprzyjaciela na głębokość ugrupowania jego wojsk równorzędnego szczebla dowodzenia.

Ocenę inżynieryjną terenu prowadzi się metodą polegającą na podziale pasa /rejonu/ działania na charakterystyczne wycinki.

Ocena terenu obejmuje takie elementy jak rzeźbę, pokrycie oraz infrastrukturę.

Poszczególne elementy terenu ocenia się w powiązaniu z zadaniami i ich zakresem, jaki niezbędny jest do wykonania tak, aby wykorzystać dodatnie lub pomniejszyć cechy ujemne w procesie zabezpieczenia inżynieryjnego walki.

* Oceniając teren pod względem inżynieryjnym, szczególną uwagę należy zwrócić na^{19/}:

- ogólny charakter terenu w pasie /na kierunku/ przyszłej walki oraz jego wpływ na wykonywanie zadań zabezpieczenia inżynieryjnego;

18/ Por. Metodyka i organizacja pracy dowództw /.../, s. 47.

19/ Metodyka i organizacja pracy /.../, s. 53.

- rubieże terenowe najdogodniejsze do rozbudowy inżynieryjnej obrony lub przygotowania rejonu wyjściowego do natarcia;
  - rubieże terenowe /kierunki/ dogodne do rozbudowy systemu zapór inżynieryjnych oraz minowania manewrowego przez oddział saperowy;
  - ✓ - dostępność terenu do działania ozołgów, bojowych wozów piechoty oraz możliwości ruchu wojsk poza drogami;
  - charakter gruntów i możliwości stosowania maszyn inżynieryjnych do prac ziemnych oraz warunki prowadzenia rozbudowy fortyfikacyjnej;
  - ✓ - układ, gęstość oraz stan techniczny dróg i obiektów drogowych, a także możliwości wykorzystania istniejących dróg w celu zapewnienia ruchu i manewru wojsk;
  - ✓ - charakter i częstotliwość występowania przeszkód wodnych, możliwość ich forsowania podczas natarcia lub wykorzystania w systemie obrony;
  - istnienie zbiorników wodnych, ich pojemność oraz charakter urządzeń hydrotechnicznych, a także możliwości i obawy zatępienia terenu na skutek zniszczenia zapór piętrzących wodę;
  - ✓ - charakter pokrycia i infrastruktury terenu pod względem ich władności ochronnych i maskujących;
  - przewidywaną deformację terenu w wyniku obustronnego zastępowania broni jądrowej oraz charakter i zakres prac inżynieryjnych niezbędnych do umożliwienia prowadzenia dalszej walki;
  - ✓ - istnienie źródeł wody i możliwości ich wykorzystania dla potrzeb wojsk;
  - ✓ - rodzaj i stan zasobów miejscowych oraz możliwości ich wykorzystania do wykonywania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego.
- We wnioskach z oceny inżynieryjnej terenu należy określić^{20/}:
- warunki terenowe, które będą sprzyjać lub utrudniać wykonywanie zadań zabezpieczenia inżynieryjnego;
  - gdzie ze względu na najdogodniejsze warunki terenowe skoncentrować główny wysiłek /kierunek natarcia/;
  - gdzie ze względu na najdogodniejsze warunki terenowe nieprzyjaciel może rozbudować swoją obronę lub wykonać uderzenie;
  - możliwe zmiany w charakterystyce terenu i przeszkodach wodnych powstałe w wyniku uderzenia bronią jądrową przez nieprzyjaciela;
  - skutki zniszczenia obiektów hydrotechnicznych i naturalnych zmian reżimu wodnego w okresie dużych opadów i powodzi;
  - obiekty lub rubieże terenowe, których opanowanie w znacznym stopniu osłabi nieprzyjaciela i pozbawi go możliwości prowadzenia obserwacji;

20/ Por. Ocena inżynieryjna terenu, s. 18.

- warunki terenowe wykonywania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego;
- zadania do rozpoznania inżynieryjnego terenu.

Ocena sił własnych w zakresie zabezpieczenia inżynieryjnego

Oceniając siły własne należy mieć na uwadze ich możliwości w stosunku do potrzeb i warunków określonych we wnioskach z analizy zadania, oceny inżynieryjnej nieprzyjaciela i terenu, warunków hydrometeorologicznych i pory roku,

Oceniając wojska własne należy brać pod uwagę następujące zagadnienia^{21/}:

- skład i ukompletowanie organicznych oddziałów /pododdziałów/ wojsk inżynieryjnych;
- aktualne położenie oddziałów /pododdziałów/ wojsk inżynieryjnych oraz niezbędne przegrupowanie w stosunku do ogólnego ugrupowania bojowego dywizji /pułku/ i przewidywanych do wykonania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego w okresie przygotowania i prowadzenia walki;
- stan napromienienia ludzi i stopień skażenia sprzętu;
- stan wyszkolenia poszczególnych oddziałów /pododdziałów/ inżynieryjnych, ich doświadczenie bojowe oraz zadania, w których poszczególne oddziały i pododdziały są wyspecjalizowane, zdolności organizacyjne dowództw i sztabów;
- skład, ukompletowanie, położenie, czas i formę wzmocnienia oddziałami i pododdziałami wojsk inżynieryjnych wyższego szczebla oraz ich zdolność bojową;
- zadania wykonywane siłami i środkami wyższego przełożonego;
- stan wyszkolenia inżynieryjno-saperskiego oraz przygotowanie do wykonywania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego przez ogólnowojskowe oddziały /pododdziały/ i oddziały /pododdziały/ pozostałych rodzajów wojsk;
- ilość środków i sprzętu inżynieryjnego oraz potrzeby w tym zakresie, a także stan techniczny zasadniczych maszyn i sprzętu inżynieryjnego.

W wyniku oceny sił własnych w zakresie możliwości zabezpieczenia inżynieryjnego walki szef saperów powinien we wnioskach określić^{22/}:

- jaka jest zdolność bojowa oddziałów /pododdziałów/ wojsk inżynieryjnych organicznych i przydzielonych oraz co należy uczynić, aby utrzymać lub podnieść gotowość pododdziałów do wykonania zadań;
- jak wykorzystać organiczne i przydzielone oddziały i pododdziały inżynieryjne;

21/ "Metodyka i organizacja pracy /.../", s. 49.

22/ "Metodyka i organizacja pracy /.../", s. 51.

- kiedy i w jakim zakresie dokonać niezbędnych zmian podporządkowania pododdziałów inżynierskich;
- jakie stworzyć ugrupowanie wojsk inżynierskich oraz jaką przyjąć formę wzmocnienia, kiedy i do jakich rejonów skierować pododdziały inżynierskie;
- jakie zadania i w jakim zakresie powinny być realizowane siłami i środkami oddziałów /pododdziałów/ ogólnowojskowych i innych rodzajów wojsk;
- w jakim zakresie stan zabezpieczenia techniczno-inżynierskiego zapewni wykonanie zadań oraz jak organizować remont i ewakuację uszkodzonego sprzętu i maszyn inżynierskich.

Ocena warunków hydrometeorologicznych i porę roku

Warunki hydrometeorologiczne i porę roku ocenia się pod kątem ich wpływu na sposób prowadzenia walki i wykonywania zadań zabezpieczenia inżynierskiego. Warunki hydrometeorologiczne ocenia się na podstawie aktualnego stanu w czasie wykonywania oceny z uwzględnieniem prognozowanych zmian w najbliższym okresie.

Oceniając warunki hydrometeorologiczne i porę roku należy uwzględnić^{23/}:

- aktualną prognozę pogody, opady atmosferyczne i ich wpływ na warunki przejezdności, spoistości gruntu, stan wód gruntowych i możliwości wykonywania prac ziemnych;
- częstotliwość występowania mgieł oraz czas ich utrzymywania się;
- prędkość wiatru i jego kierunki oraz zachmurzenie;
- wschód, zachód słońca i księżyca.

We wnioskach z oceny warunków hydrometeorologicznych podaje się:

- stopień utrudnienia lub ułatwienia wykonania zadań zabezpieczenia inżynierskiego;
- przedsięwzięcia, które mogą pomniejszyć ujemne skutki oddziaływania warunków hydrometeorologicznych na wykonanie zadań zabezpieczenia inżynierskiego.

W rezultacie przeprowadzonej analizy zadania pod względem inżynierskim i oceny inżynierskiej sytuacji szef saperów w ogólnych wnioskach precyzuje^{24/}:

- możliwości oddziaływania nieprzyjaciela oraz wpływ wykonywanych przez niego zadań na realizację zabezpieczenia inżynierskiego przez wojska własne;

23/ "Metodyka i organizacja pracy /.../", s. 54.

24/ "Metodyka i organizacja pracy /.../", s. 55 i 56.

- jaka jest gotowość bojowa oddziałów /pododdziałów/ wojsk inżynierskich oraz jakie przedsięwzięcia zrealizować, aby utrzymać lub podnieść istniejący stopień gotowości bojowej;

- jakie są główne zadania zabezpieczenia inżynierskiego, które mogą mieć wpływ na przebieg walki;

- jak użyć oddziały i pododdziały wojsk inżynierskich oraz jakie przyjąć ugrupowanie;

- zadania dla poszczególnych oddziałów /pododdziałów/ wojsk inżynierskich oraz zadania inżynierskie do wykonania przez oddziały /pododdziały/ ogólnowojskowe i rodzajów wojsk;

- wpływ warunków terenowych i hydrometeorologicznych na organizację i wykonanie głównych zadań zabezpieczenia inżynierskiego;

- zakres realizacji poszczególnych zadań zabezpieczenia inżynierskiego ze względu na czas ich wykonania;

- organizację dowodzenia oddziałami i pododdziałami wojsk inżynierskich;

- organizację zabezpieczenia techniczno-inżynierskiego oddziałów /pododdziałów/.

Ponadto szef saperów określa potrzeby w zakresie zabezpieczenia inżynierskiego i przedstawia je dowódcy ogólnowojskowemu i szefowi wojsk inżynierskich /szefowi saperów/.

3.1.4. Sprecyzowanie propozycji zabezpieczenia inżynierskiego

Na podstawie wniosków z oceny inżynierskiej sytuacji i po sprecyzowaniu koncepcji zabezpieczenia inżynierskiego szef saperów dywizji /pułku/ formułuje - propozycję zabezpieczenia inżynierskiego, którą melduje dowódcy dywizji /pułku/ oraz przedstawia szefowi wojsk inżynierskich /szefowi saperów/.

W meldunku - propozycji szef saperów przedstawia następujące zagadnienia^{25/};

- wnioski z oceny inżynierskiej sytuacji;
- zadania zabezpieczenia inżynierskiego w okresie przygotowania i prowadzenia walki;
- sposób realizacji zadań zabezpieczenia inżynierskiego;
- ugrupowanie i wykorzystanie pododdziałów wojsk inżynierskich;
- prośby.

W niektórych przypadkach dowódca dywizji /pułku/ może określić interesujące go zagadnienia, które szef saperów powinien przygotować i przedstawić mu w formie propozycji /odpowiedzi na pytania/.

25/ Por. Metodyka pracy szefa saperów podczas organizacji walki, Przegląd Wojsk Lądowych, nr 5, 1985 r., s. 32.

Niezależnie od problemów nakazanych przez dowódcę do przedstawienia w meldunku, szef saperów przygotowuje się do zameldowania całości propozycji zabezpieczenia inżynieryjnego.

Wzory propozycji zabezpieczenia inżynieryjnego meldowane przez szefa saperów dowódcy pułku zawierają załączniki nr 14, 15 i 16.

Zatwierdzone przez dowódcę propozycje zabezpieczenia inżynieryjnego lub odpowiedzi na pytania stanowią podstawę do opracowania planu zabezpieczenia inżynieryjnego, a ponadto w metodzie równoległego przygotowania walki do wydania wstępnych zarządzeń bojowych i wstępnych zarządzeń zabezpieczenia inżynieryjnego.

3.1.5. Wstępne zarządzenie bojowe i zabezpieczenia inżynieryjnego

W celu umożliwienia należytego przygotowania się do realizacji zadań zabezpieczenia inżynieryjnego w metodzie równoległego przygotowania walki, przekazuje się wstępne zarządzenie bojowe dowódcom oddziałów /pododdziałów/ wojsk inżynieryjnych oraz wstępne zarządzenia zabezpieczenia inżynieryjnego dowódcom oddziałów /pododdziałów/ rodzajów wojsk.

We wstępnym zarządzeniu bojowym przekazuje się ^{26/};

- ogólny charakter przyszłych działań dywizji /pułku/;
- sposób i terminy odtworzenia zdolności bojowej;
- zadania do wykonania w okresie przygotowania walki;
- rejon, drogi i terminy przegrupowania pododdziałów wojsk inżynieryjnych;

- sposób i czas uzupełnienia środków materiałowych;

- miejsce, termin i formę postawienia zadania.

We wstępnym zarządzeniu zabezpieczenia inżynieryjnego podaje się:

- zasadnicze zadania zabezpieczenia inżynieryjnego planowane do wykonania na korzyść oddziału /pododdziału/;

- ogólne informacje o planowanym wzmocnieniu oddziałów /pododdziałów/ siłami i środkami inżynieryjnymi;

- termin i sposób przekazania zarządzenia zabezpieczenia inżynieryjnego.

Informacje zawarte we wstępnym zarządzeniu bojowym i wstępnym zarządzeniu zabezpieczenia inżynieryjnego przekazuje się najczęściej przez techniczne środki łączności.

Po przeprowadzeniu kalkulacji czasu w metodzie kolejnego przygotowywania walki szef saperów opracowuje i przekazuje zarządzenie wstępne dla oddziału /pododdziału/ wojsk inżynieryjnych.

26/ "Zabezpieczenie inżynieryjne walki", pkt. 40.

Podstawę do opracowania zarządzenia wstępnego stanowią:

- wytyczne dowódcy /szefa sztabu/ do wydania zarządzeń wstępnych;
- wnioski z analizy zadania pod względem inżynieryjnym, a szczególnie zadania do natychmiastowego wykonania;
- uzyskane informacje od zastępców dowódcy, pozostałych szefów rodzajów wojsk i służb dotyczące czasu i sposobu osiągnięcia zdolności bojowej i przygotowania oddziału /pododdziału/ inżynieryjnego do wykonania zadań.

W zarządzeniu wstępnym podaje się^{27/}:

- ogólny rodzaj przyszłej walki;
- zadania do niezwłocznego wykonania;
- zakres przygotowań;
- sposób uzupełniania zapasów;
- miejsce i czas postawienia zadania bojowego.

Treść zarządzenia wstępnego powinna być ujęta w formie ogólnej i nie może określać zamiaru oraz terminów rozpoczęcia planowanej walki.

3.1.6. Rekonesans dowódcy i szefa saperów

Zasadniczym celem rekonesansu jest skonfrontowanie podstawowych problemów decyzji wypracowanej na podstawie mapy z warunkami terenowymi, ostateczne sprecyzowanie decyzji i określenie sposobu wykonania zadań.

W zależności od sytuacji taktycznej oraz metody pracy sztabu, rekonesans może być prowadzony po ocenie sytuacji przed postawieniem zadań bojowych lub po ocenie sytuacji i postawieniu zadań bojowych.

Elementy inżynieryjne w rekonesansie dowódcy dywizji /pułku/

Szef saperów dywizji /pułku/ uczestnicząco w rekonesansie prowadzonym przez dowódcę dywizji /pułku/ powinien być przygotowany do wyjaśnienia zagadnień inżynieryjnych interesujących dowódcę.

Mogą to być^{28/}:

a/ na rekonesansie, w czasie organizacji natarcia: miejsca i możliwości osłony zaporami rejonu wyjściowego, możliwości przygotowania dróg rozwijania oddziałów /pododdziałów/ do ataku; miejsca i sposoby wykonywania przejść w zaporach inżynieryjnych własnych i nieprzyjaciela przed przednim skrajem obrony nieprzyjaciela; sposób wykonania przedsięwzięć inżynieryjnych w ramach maskowania bezpośredniego;

b/ podczas rekonesansu do obrony: miejsca, kolejność, zakres i możliwości techniczne wykonania przyjętej koncepcji rozbudowy inżynieryjnej punktów oporu, rejonów, pozycji i pasa obrony; możliwości i miejsca

27/ Wzór zarządzenia wstępnego znajduje się we "Wzorach dokumentów bojowych wojsk inżynieryjnych", s. 67.

28/ "Metodyka i organizacja pracy /.../", s. 77.

budowy zapór inżynierskich; warunki i możliwości minowania manewrowego i wspólnego działania OZap i OPpano; możliwości i miejsca przygotowania mieszceń; stan techniczny dróg i zakres prac drogowych; warunki i możliwości stosowania maszyn do mechanizacji prac inżynierskich.

Rekonesans szefa saperów dywizji / pułku

Szef saperów może przeprowadzić rekonesans z podległymi szefami saperów i dowódcami oddziałów i pododdziałów wojsk inżynierskich.

Celem tego rekonesansu jest ustalenie w terenie możliwości i sposobów wykonania zadań zabezpieczenia inżynierskiego i spracyzowanie zadań dla oddziałów i pododdziałów wojsk inżynierskich.

Podczas rekonesansu do natarcia mogą być określone^{29/}, rubieże i rejonu ustawienia zapór minowych w ramach osłony rejonu wyjściowego do natarcia; miejsca rozmieszczenia inżynierskich elementów ugrupowania bojowego; miejsca i sposoby wykonania przejść w zaporach inżynierskich minowych i nieprzejścielnych; system dróg rozwijania wojsk do natarcia i w rejonie wyjściowym; możliwości wykorzystania miejscowych zasobów materiałowych.

We rekonesansie podczas przygotowania obrony szef saperów określa: miejsca oraz rodzaje zapór inżynierskich wykonywanych przed przednim skrajem i w głębi obrony; kierunki i rubieże minowania oddziałów zaporowych; sposób rozmieszczenia rejonów i pozycji obrony; system dróg wykorzystywanych przez wojska; miejsca i sposób przygotowania pod względem inżynierskim rubieży kontrataków; możliwości wykorzystania zasobów materiałowych miejscowych.

Metoda prowadzenia rekonesansu przez szefa saperów zależy od treści zagadnień, które należy rozpatrzyć w terenie, sytuacji taktycznej i inżynierskiej oraz czasu jaki można wydzielić na jego prowadzenie.

Szef saperów prowadzi rekonesans na podstawie planu rekonesansu, w którym ujmuje^{30/}:

- cel rekonesansu;
- skład grupy rekonesansowej;
- liczbę punktów pracy i ich rozmieszczenie w terenie;
- ogólny czas prowadzenia rekonesansu;
- miejsce spotkania z oficerami biorącymi udział w rekonesansie;
- zagadnienia podlegające omówieniu na każdym punkcie pracy.

29/ Tamże, s. 77.

30/ "Metodyka i organizacja pracy dowództw /.../", s. 80.

3.1.7. Współpraca szefa saperów dywizji /pułku/ z oficerami sztabu, szefami rodzajów wojsk i służb w okresie planowania

Niezbędnym warunkiem efektywnej pracy szefa saperów jest właściwe ułożenie stosunków służbowych z oficerami sztabu ogólnowojskowego, szefami rodzajów wojsk i służb.

Podczas planowania zabezpieczenia inżynierskiego szef saperów uzgadnia wykonanie podstawowych zadań inżynierskich z oficerami sztabu, szefami rodzajów wojsk i służb. Treść tych uzgodnień powinna obejmować^{31/}:

- z szefem wydziału operacyjnego /starszym oficerem operacyjnym/:
- ugrupowanie wojsk inżynierskich i zajmowane rejonu przed rozpoczęciem działań bojowych i podczas prowadzenia walki; przebieg dróg dla wprowadzenia do walki drugiego rzutu; sposób zmiany podporządkowania pododdziałów wojsk inżynierskich; sposób osłony pododdziałów wojsk inżynierskich wykonujących niektóre zadania; zakres prac inżynierskich wykonywanych przez ogólnowojskowe oddziały i pododdziały;

- z szefem wydziału rozpoznawczego /szefem rozpoznania/:
- zadania rozpoznania inżynierskiego, które należy wykonać siłami i środkami pododdziałów rozpoznawczych innych rodzajów wojsk i służb; przedsięwzięcia rozpoznawcze innych rodzajów wojsk w których powinny brać udział pododdziały rozpoznania inżynierskiego; wzajemne przekazywanie informacji o nieprzyjacielu i terenie; składanie zapotrzebowań na dokonanie rozpoznania szczególnie ważnych obiektów inżynierskich;

- z szefem artylerii:
- sposób i zakres rozbudowy inżynierskiej rejonu stanowisk startowych /ogniowych/; przygotowanie dróg manewru, sposób przejścia wojsk raketowych i artylerii przez zapory inżynierskie oraz przeprawy przez przeszkody wodne, sposób osłony zapierami minowymi stanowisk ogniowych artylerii, problemy współdziałania OZap z OPpano, sposób osłony ogniem artylerii działań pododdziałów wojsk inżynierskich, zagadnienia zaopatrywanie oddziałów /pododdziałów/ wojsk raketowych i artylerii w materiały i sprzęt inżynierski;

- z szefem obrony przeciwlotniczej: sposób rozbudowy fortyfikacyjnej rejonów stanowisk startowych i ogniowych, sposób osłony przepraw oraz innych ważnych obiektów i przedsięwzięć wykonywanych przez wojska inżynierskie, przygotowanie dróg manewru oraz sposób usunięcia zapór inżynierskich w rejonach stanowisk startowych /ogniowych/ i rozmieszczenia wojsk obrony przeciwlotniczej;

31/ "Metodyka i organizacja pracy /.../", s. 86.

- z szefem zabezpieczenia chemicznego: sposób zabezpieczenia schronów przed środkami promieniotwórczymi i trującymi, sposób współdziałania pododdziałów wojsk inżynieryjnych i chemicznych w czasie rozpoznania zapór inżynieryjnych, terenu, wody itp., sposób i zakres współpracy przy prognozowaniu uderzeń broni jądrowej mających wpływ na wykonanie zadań zabezpieczenia inżynieryjnego, sposób zaopatrzenia pododdziałów wojsk inżynieryjnych w środki ochrony przed skażeniami, sposób użycia dymów /dla celów maskowniczych/ w czasie wykonywania prac inżynieryjnych;

- z szefem wydziału łączności /szefem łączności/: sposób organizacji łączności z podległymi oddziałami /pododdziałami/ wojsk inżynieryjnych z przełożonym szefem wojsk inżynieryjnych /szefem saperów/ i z podległymi szefami saperów, uzupełnienie i wzmocnienie środkami łączności podległe oddziały i pododdziały wojsk inżynieryjnych, sposób rozbudowy fortyfikacyjnej węzłów łączności;

- z kwatermistrzem - zastępcą dowódcy: sposób dowozu dla wojsk sprzętu i materiałów inżynieryjnych; sposób i kolejność zaopatrywania w paliwo, żywność i umundurowanie oraz udzielania pomocy medycznej rannym i chorym żołnierzom pododdziałów inżynieryjnych, stan i możliwości wykorzystania dróg i przepraw oraz zakres prac dla ich przygotowania; sposób rozbudowy inżynieryjnej tyłowego stanowiska dowodzenia i rejonów rozmieszczenia oddziałów /pododdziałów/ tyłowych;

- z szefem służb technicznych - zastępcą dowódcy: miejsce i terminy rozwinięcia punktów zbiórki uszkodzonego sprzętu, sposób ewakuacji i remontu sprzętu inżynieryjnego, sposób i kolejność zaopatrywania wojsk w sprzęt i materiały inżynieryjne, liczbę i stan sprzętu ośligowo-samochodowego i uzbrojenia w oddziale /pododdziale/ wojsk inżynieryjnych.

3.1.8. Opracowanie planu zabezpieczenia inżynieryjnego walki

Plan zabezpieczenia inżynieryjnego jest podstawowym dokumentem bojowym zabezpieczenia inżynieryjnego. Służy on do szczegółowego opracowania i meldowania treści zabezpieczenia inżynieryjnego przełożonym, stawiania zadań bojowych i organizacji współdziałania oraz zabezpieczenia działania oddziałów /pododdziałów/ wojsk inżynieryjnych^{32/}.

Plan powinien określać sposoby wykonania wszystkich zadań zabezpieczenia tak, aby ich realizacja zapewniała możliwość wykonania zadania bojowego dywizji /pułku/.

Wykonanie każdego zadania zabezpieczenia inżynieryjnego powinno być

32/ Por. Podstawowe zasady pracy na mapie w wojskach inżynieryjnych - podręcznik, s. 5.

określone w planie w następujący sposób:

- co należy wykonać /zakres zadania/;
- miejsce wykonania zadania;
- termin wykonania zadania;
- siły i środki przewidziane do tego celu.

Plan zabezpieczenia inżynierskiego składa się^{33/}:

- z części graficznej na mapie w skali odpowiednio do szczebla planowania;

- z części opisowej - legendy.

Na mapie należy wyraźnie wypuklić cechy terenu /rzeki, jeziora, teren bagnisty, aglomeracje miejskie i przemysłowe itp./.

Z informacji ogólnych w naturze i obronie na mapie wrysowuje się:

- ogólne położenie nieprzyjaciela, rozpoznaną rozbudowę fortyfikacyjną, zapory i niszczenia;

- rozmieszczenie oddziałów i pododdziałów inżynierskich nieprzyjaciela i charakteru wykonywanych przez nie prac;

- ogólne położenie własnych oddziałów /pododdziałów/ znajdujących się w styczności z nieprzyjacielem;

- pas /rejon/ działania dywizji /pułku/;

- punkty dowodzenia i osłony przesunięcia;

- rejony rozmieszczenia punktów zbiórki uszkodzonego sprzętu, oddziałów /pododdziałów/ tyłowych własnych i przełożonego.

Z informacji inżynierskich na mapie wrysowuje się:

- rejony rozmieszczenia oddziałów i pododdziałów wojsk inżynierskich /z dokładnością o dwa szczeble niżej od szczebla planującego/;

- rejony rozmieszczenia przydzielonych i wspierających oddziałów i pododdziałów wojsk inżynierskich;

- przewidziane rejony rozmieszczenia elementów inżynierskich ugrupowania bojowego w trakcie walki;

- system dróg przewidziany do wykorzystania przez wojska;

- system zapór i niszczeń wykonywanych /przygotowywanych/ w obronie lub w celu osłony zajmowanego rejonu;

- kierunki działania i rubieże minowania własnych oddziałów zaporowych, szczebla wyższego i niższego;

- rejony i zakres prac ziemnych wykonywanych przez pododdziały maszyn inżynierskich;

- miejsca i rodzaje przepraw oraz ich wykonawców;

- miejsca przygotowania punktów wyłobywania i oczyszczania wody;

33/ Por. "Metodyka i organizacja pracy dowództw i sztabów /.../", s. 82!

- miejsca rozwijania placów zmechanizowanej obróbki drewna i przygotowania elementów konstrukcji mostów, obiektów fortyfikacyjnych itp.;
- zadania inżynierskie planowane do wykonania przez rodzaje wojsk;
- rejon /miejsca/ pozyskiwania materiałów pochodzenia miejscowego.

Natomiast na mapie planu zabezpieczenia inżynierskiego marszu na dużą odległość podaje się^{34/}:

- strefy i zasięgi oddziaływania nieprzyjaciela środkami inżynierskimi na drogi, przeprawy i inne obiekty inżynierskie;
- drogi marszu z podaniem ich charakterystyki technicznej /rodzaj, szerokość nawierzchni i drogi, ilość pasów ruchu oraz maksymalną prędkość kolumn pojazdów kołowych i gąsienicowych/;
- planowane objazdy terenów o zabudowie miejsko-przemysłowej i przewidywanych rejonów zniszczeń, zawałów i pożarów;
- drogi rokadowe w rejonach przeszkód wodnych i innych rubieżach terenowych;
- mosty drogowe oraz kolejowe z możliwością przystosowania ich do ruchu kołowego;
- dogodne miejsca urządzania przepraw;
- miejsca czynnych promów przewozowych;
- porty rzeczne i zimowiska barek z podaniem ich liczby i możliwości ich wykorzystania;
- rejon wyjściowy jednostek pontonowych wyznaczonych do budowy przepraw zapasowych;
- strefy kontroli i kierowania ruchem wojsk i stanowiska dowodzenia ich komendantów.

Część graficzną planu zabezpieczenia inżynierskiego w dywizji opracowuje się na oddzielnej mapie. W pułku plan zabezpieczenia inżynierskiego w części graficznej szef saperów opracowuje na mapie roboczej^{35/}.

W pisemnej części planu - legendzie podaje się^{36/}:

- główne zadania zabezpieczenia inżynierskiego wykonywane w okresie przygotowania oraz w czasie prowadzenia walki w natarciu należy uwzględnić okres wykonywania zadania bliższego i bardziej ogólnie zadania dnia /następnego/;
- skład i ugrupowanie wojsk inżynierskich;
- bojowe wykorzystanie organicznych i przydzielonych oddziałów i pododdziałów wojsk inżynierskich;
- stan /zestawienie/ ważniejszego sprzętu i środków inżynierskich;

34/ Por. tamże, s. 84.

35/ "Regulamin walki wojsk lądowych sił zbrojnych PRL", pkt 60, s. 51 i 52.

36/ "Metodyka i organizacja pracy /.../", s. 85.

- organizację dowodzenia;

- sposób wykonania głównych zadań zabezpieczenia inżynierskiego.

Opracowany plan zabezpieczenia inżynierskiego powinien umożliwiać aktualizację i nanieśnięcie poprawek w wypadku zaistnienia gwałtownych zmian na polu walki.

Przykłady form opracowania planu zabezpieczenia inżynierskiego walki zawiera wydawnictwo pt. "Wzory dokumentów bojowych wojsk inżynierskich", Inz. 402/77, nr bibl. 018933.

Szef saperów dywizji przeprowadza planowanie szczegółowe osobiście lub przy pomocy swego starszego oficera, a gdy jest to możliwe - również przy pomocy oficerów sztabu podległego mu oddziału. Szef saperów pułku planowanie szczegółowe i wszelkie kalkulacje wykonuje osobiście.

Podczas prowadzenia kalkulacji szef saperów może posługiwać się notogramami, tabelami, suwakami i innymi pomocami /kalkulatory, liczydła/ ułatwiające i skracające proces planowania szczegółowego. Ponadto może wykorzystywać środki zautomatyzowanego systemu dowodzenia.

3.1.9. Udział szefa saperów dywizji /pułku/ w opracowaniu dokumentów bojowych przez sztab dywizji /pułku/

W czasie planowania zabezpieczenia inżynierskiego szef saperów uczestniczy w opracowaniu przez sztab ogólnowojskowy dokumentów, które zawierają zagadnienia zabezpieczenia inżynierskiego.

Do tych dokumentów należą^{37/}:

- rozkaz bojowy /sarsądzenie bojowe/;
- decyzja dowódcy;
- plan współdziałania.

W rozkazie bojowym /natarcie i obrona/ uwzględnia się^{38/}:

- dane o wzmacnieniu pododdziałami wojsk inżynierskich poszczególnych oddziałów /pododdziałów/ ogólnowojskowych i rodzajów wojsk;
- zadania dla elementów inżynierskich ugrupowania bojowego.

W decyzji dowódcy podaje się:

- w części graficznej na mapie: rejony rozmieszczenia oddziałów/pododdziałów/ wojsk inżynierskich lub elementów inżynierskich ugrupowania do czasu rozpoczęcia walki, główne zadania zabezpieczenia inżynierskiego /wykonywane przejścia w zaporach minowych, urządzone przeprawy przez przeszkody wodne, budowane zapory inżynierskie itp./;

- w części opisowej umieszcza się informacje dotyczące wykorzystania oddziałów /pododdziałów/ wojsk inżynierskich^{39/}.

37/ "Regulamin walki wojsk lądowych sił zbrojnych PRL", s. 51.

38/ Por. "Metodyka i organizacja pracy /.../", s. 88.

39/ Regulamin sztabów /tymczasowy/, s. 63.

Na podstawie decyzji do natury z forsowaniem przeszkody wodnej opracowuje się grafik przeprawy^{40/} do wykonania, którego szef saperów podaje: schemat rozmieszczenia przepraw na przeszkodzie wodnej, liczbę i rodzaj środków przeprawowych wyznaczonych do urządzenia odpowiednich przepraw, termin gotowości przepraw, oddziały i pododdziały organizujące i utrzymujące przeprawy.

Wzór grafika przeprawy zamieszczony jest w "Instrukcji o forsowaniu przeszkód wodnych" Inż. 385/75, nr bibl. 917913.

W planie współdziałania podaje się zadania zabezpieczenia inżynierskiego, których wykonywanie jest związane z działalnością poszczególnych rodzajów wojsk.

Oprócz udziału w opracowaniu powyższych dokumentów szef saperów może być angażowany do opracowania innych dokumentów opracowanych przez sztab dywizji /pułku/ w części dotyczącej zabezpieczenia inżynierskiego.

3.2. Organizowanie zabezpieczenia inżynierskiego walki

3.2.1. Postawienie zadań do zabezpieczenia inżynierskiego

Szef saperów w metodzie kolejnego przygotowania walki opracowuje i przekazuje wykonawcom zadania zabezpieczenia inżynierskiego po zatwierdzeniu planu zabezpieczenia inżynierskiego a w metodzie równoległego przygotowania walki w zasadzie po zatwierdzeniu propozycji zabezpieczenia inżynierskiego.

W dywizji zadania zabezpieczenia inżynierskiego mogą być przekazane oddziałom rodzajów wojsk w formie ustnych wytycznych wydanych podczas stawiania zadań bojowych /sałoznaki 3-9/, a następnie potwierdzone na piśmie w formie zarządzenia zabezpieczenia inżynierskiego.

W pułkach zmechanizowanych i czołgów zadania zabezpieczenia inżynierskiego dla pododdziałów przekazuje się jako ustne wytyczne do zabezpieczenia inżynierskiego^{41/}.

Na podstawie wytycznych dowódcy /szefa sztabu/, planu zabezpieczenia inżynierskiego i uzgodnień z szefem saperów, szefowie rodzajów wojsk w dywizji /pułku/ przekazują podległym oddziałom /pododdziałom/ zadania zabezpieczenia inżynierskiego.

Szef saperów dywizji opracowuje zadania na piśmie w formie^{42/}:

40/ Regulamin walki wojsk lądowych sił zbrojnych PRL, s. 144.

41/ Por. "Metodyka i organizacja pracy /.../", s. 75.

42/ Por. tamże, s. 73.

- zarządzeń zabezpieczenia inżynieryjnego, które przekazuje się dowódcom oddziałów zmechanizowanych i ozołgów;
- zarządzeń bojowych, które przekazuje się dowódcom oddziałów wojsk inżynieryjnych.

Tryb wypracowania i przekazania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego - załącznik 13.

W zarządzeniu zabezpieczenia inżynieryjnego podaje się ^{43/}

a/ W części informacyjnej:

- zadania zabezpieczenia inżynieryjnego wykonywane siłami przełożonego na korzyść podwładnego;

- rejon, czas i charakter wykonywanych prac inżynieryjnych przez elementy ugrupowania wojsk inżynieryjnych przełożonego w pasie /rejonie/ działania szczebla własnego;

- rejon, sposób i czas dowiezienia oraz ilość przydzielonych środków i materiałów inżynieryjnych.

b/ W części rozkazującej:

- zadania zabezpieczenia do wykonania własnymi siłami;

- czas i rejon przyjęcia w swoje podporządkowanie przydzielonych oddziałów i pododdziałów inżynieryjnych.

c/ Sposób zaopatrywania w sprzęt i materiały inżynieryjne.

d/ Rodzaje meldunków i terminy ich przedstawiania.

Zarządzenie zabezpieczenia inżynieryjnego podpisuje szef sztabu i szef saperów dywizji.

W zarządzeniu bojowym dla oddziału wojsk inżynieryjnych podaje się:

a/ Niezbędne wiadomości o nieprzyjacielu, szczególnie o jego wojskach inżynieryjnych i wykonywanych zadaniach inżynieryjnych;

b/ Ogólny zamiar walki i rodzaj działania dywizji;

c/ Zadania dla oddziału wojsk inżynieryjnych określające rodzaje, zakresy, miejsca i terminy ich realizacji;

d/ Z kim i w jakim zakresie współdziałać podczas wykonywania zadań;

e/ Sposób organizowania zaopatrywania w sprzęt i materiały inżynieryjne;

f/ Sposób organizacji ewakuacji i remontu sprzętu inżynieryjnego.

g/ Jak organizować zabezpieczenie bojowe;

h/ Rodzaj i terminy przedstawiania meldunków.

Zarządzenie bojowe podpisuje szef saperów.

Na podstawie wytycznych do zabezpieczenia bojowego wydanych przez dowódcę /szefa sztabu/, szef saperów w punkcie "g" zarządzenia bojowego precyzuje organizację pozostałych rodzajów zabezpieczenia bojowego oddziałów wojsk inżynieryjnych.

43/ Przykładowe formy zarządzeń zabezpieczenia inżynieryjnego zamieszczone są we "Wzorach dokumentów bojowych wojsk inżynieryjnych", rozdz. III, s. 53 i następne.

Wszystkie zarządzenia i wytyczne wydane ustnie muszą być zapisane w dzienniku działań bojowych^{44/}.

3.2.2. Organizacja współdziałania wojsk inżynieryjnych

Organizacja współdziałania wojsk inżynieryjnych jest to uzgodnienie wysiłków i działań różnych oddziałów i pododdziałów co do zadań, czasu, miejsca i ich taktycznych możliwości w myśl ogólnego osiągnięcia celu walki^{45/}.

Współdziałanie osiąga się przez^{46/}:

- jednolite zrozumienie celu walki, zamiaru dowódcy, zadań i sposobów ich wykonywania;

- zapewnienie niezawodnej i ciągłej łączności, stałe i wzajemne informowanie się, jednolity system orientowania, znajomość i właściwe stosowanie ustalonych sygnałów;

- dogodne dostosowanie do ich przeznaczenia, rozmieszczenie wojsk i wzajemne udzielanie sobie wsparcia i pomocy w walce;

- zachowanie ciągłości przez cały czas walki.

Główne problemy współdziałania są określone w decyzji dowódcy i podane do wiadomości podwładnych zazwyczaj po postawieniu zadań.

Szczegółowe zagadnienia współdziałania opracowuje sztab dywizji /pułku/ w okresie przygotowania walki, i przedstawia je w planie współdziałania, a elementy inżynieryjne szef saperów umieszcza również w planie zabezpieczenia inżynieryjnego^{47/}.

Dowódcą organizuje współdziałanie na całą głębokość zadania bojowego wykorzystując mapę lub makietę terenu, w terenie natomiast na zasięg wiadomości. W toku walki współdziałanie konkretyzuje się, a w wypadku nagłej zmiany sytuacji - organizuje się od nowa.

Współdziałanie może być organizowane metodą wysłuchiwanie meldunków podwładnych i dawania wytycznych przez dowódcę. W przypadku dysponowania małą ilością czasu współdziałanie może być organizowane poprzez stawianie tylko wytycznych.

Szef saperów melduje lub otrzymuje wytyczne w zależności od kolejności użycia wojsk inżynieryjnych na rzecz oddziałów /pododdziałów/ ogólnowojskowych, w czasie rozgrywania kolejnych epizodów taktycznych.

Dowódcą w czasie organizowania współdziałania powinien upewnić się czy jego podwładni /wykonawcy zadań/ właściwie zrozumieli otrzymane zadania i sposoby ich wykonania.

44/ Por. "Regulamin walki wojsk lądowych SZ PRL", s. 52.

45/ Por. "Leksykon wiedzy wojskowej", MON, 1979 r., s. 496.

46/ "Regulamin walki wojsk lądowych SZ PRL", s. 26.

47/ Por. "Regulamin walki wojsk lądowych SZ PRL", s. 55.

W procesie zabezpieczenia inżynierskiego uwzględnia się:

- organizację współdziałania między oddziałami /pododdziałami/ ogólnowojskowymi i pozostałymi rodzajami wojsk a oddziałami /pododdziałami/ wojsk inżynierskich;

- organizację współdziałania pomiędzy oddziałami i pododdziałami wojsk inżynierskich^{48/}.

Dowódca dywizji /pułku/ organizując współdziałanie między oddziałami /pododdziałami/ ogólnowojskowymi a oddziałami /pododdziałami/ rodzajów wojsk w zakresie zabezpieczenia inżynierskiego natarcia określa^{49/}:

- miejsce, czas i sposób wykonania przejść w zaporach minowych;
- oznakowanie przejść i sposób przekroczenia zapór inżynierskich;
- działanie oddziałów /grup/ torujących w czasie pokonywania zapór inżynierskich w głębi obrony nieprzyjaciela;
- sposób wspólnego działania odwodu przeciwpancernego z oddziałem zaporowym.

W czasie organizacji współdziałania do forsowania przeszkody wodnej w zakresie zabezpieczenia inżynierskiego dowódca uzgadnia:

- sposób działania oddziałów /pododdziałów/ w tym i pododdziałów desantowo-przeprawowych i pontonowych na podejściach do przeszkody wodnej;

- działanie oddziału wydzielonego i oddziału /grupy/ desantowo-szturmowego w czasie zdobywania mostów, przepraw i forsowania przeszkody wodnej;

- kolejność forsowania przeszkody wodnej przez oddziały /pododdziały/ pierwszego rzutu, drugiego rzutu, rodzajów wojsk i służb;

- kolejność urządzania przepraw;
- przedsięwzięcia związane z odtwarzaniem przepraw w razie ich obezwładnienia i sposób wykonywania manewru przeprawami oraz oddziałami /pododdziałami/ dywizji /pułku/;

- sposób organizacji służby porządkowo-ochronnej, ratunkowej i ewakuacyjnej.

Natomiast w okresie przygotowania obrony uzgadnia:

- charakter i zakres fortyfikacyjnej rozbudowy rejonów, pozycji i pasa obrony;

- miejsce, rodzaj i czas ustawienia zapór inżynierskich;

- sposób wspólnego działania oddziału przeciwpancernego z oddziałem zaporowym.

48/ Por. "Metodyka i organizacja pracy /.../", s. 93.

49/ Tamże, s. 93 i 94.

Ponadto dowódcy organizujący współdziałanie ustalają:

- sposób włączenia pododdziału wojsk inżynieryjnych w ugrupowanie bojowe /marszowe/ oddziału /pododdziału/ innego rodzaju wojsk;
- wykorzystanie dróg do przemarzu oddziału /pododdziału/ wojsk inżynieryjnych;
- zakres udzielanej pomocy w określonych sytuacjach bojowych i ubezpieczenie oddziału /pododdziału/ wojsk inżynieryjnych podczas wykonywania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego;
- sposób utrzymywania łączności między współdziałającymi oddziałami i pododdziałami;
- sygnały współdziałania i rozpoznawania się.

Na podstawie powyższych ustaleń dokonanych przez dowódcę i sztab, szef saperów opracowuje wytyczne do współdziałania i przekazuje je dowódcy podległego oddziału /pododdziału/ wojsk inżynieryjnych.

W wytycznych określa^{50/}:

- cel wykonania określonego zadania ogólnego;
- zadania pododdziałów innych rodzajów wojsk współdziałających z oddziałem /pododdziałem/ wojsk inżynieryjnych i miejsca rozmieszczenia ich punktów dowodzenia;
- kolejność, miejsce i czas wykonywania poszczególnych czynności przez oddział /pododdział/;
- sposób włączenia się pododdziału w ugrupowanie bojowe /marszowe/ oddziału /pododdziału/ ogólnowojskowego lub innego rodzaju wojsk;
- drogę marszu i rejon rozmieszczenia;
- sposób utrzymania łączności współdziałania;
- sygnały współdziałania i wzajemnego rozpoznawania się.

Współdziałanie pomiędzy oddziałami i pododdziałami wojsk inżynieryjnych organizuje szef saperów w celu określenia metod, zakresu, miejsca i czasu wykonania tych zadań zabezpieczenia inżynieryjnego, w których realizacji bierze udział kilka oddziałów lub pododdziałów wojsk inżynieryjnych różnych szczebli dowodzenia. Organizatorem tego współdziałania jest szef saperów tego szczebla dowodzenia, który odpowiada za kompleksowe wykonanie odpowiedniego zadania^{51/}.

Do takich zadań można zaliczyć:

- przygotowanie i utrzymanie dróg;
- budowę zapór;
- rozbudowę fortyfikacyjną;

50/ "Dowodzenie pododdziałami wojsk inżynieryjnych w działaniach bojowych" - skrypt, s. 63.

51/ "Metodyka i organizacja pracy /.../", s. 94.

- urządzanie i utrzymywanie przepraw;
- wykonywanie przejść w zaporach minowych i rozminowanie terenu.

Szef saperów po dokonaniu ustaleń najczęściej bezpośrednio w terenie i po uwzględnieniu wytycznych do współdziałania wydanych przez dowódcę dywizji /pułku/ precyzuje wytyczne współdziałania pomiędzy oddziałami i pododdziałami wojsk inżynierskich.

Wytyczne powinny obejmować^{52/}:

- cel wspólnego działania;
- kolejność i zakres czynności wykonywanych przez poszczególne oddziały /pododdziały/ z podaniem miejsca i czasu;
- zakres wzajemnej pomocy przy wykonywaniu zadań zabezpieczenia inżynierskiej walki;
- sposób utrzymania łączności /wymiany informacji/ między oddziałami /pododdziałami/ wojsk inżynierskich oraz miejsca rozmieszczenia ich stanowisk dowodzenia;

- sygnały współdziałania i rozpoznawania się.

W niektórych sytuacjach, kiedy dowódcy oddziałów /pododdziałów/ wojsk inżynierskich otrzymali ogólne wytyczne współdziałania lub w ogóle ich nie otrzymali, są zobowiązani do samodzielnego nawiązania i utrzymania współdziałania.

3.2.3. Organizacja kontroli i pomocy

Celem kontroli jest zapewnienie terminowego wykonania zadań zabezpieczenia inżynierskiego przez wojska. Kontrola pozwala również na udzielanie pomocy wykonawcom w organizowaniu zadań. Kontrola powinna być zaplanowana i należyście zorganizowana.

Podczas kontroli szef saperów rozpatruje między innymi następujące zagadnienia^{53/}:

- znajomość ogólnej sytuacji taktycznej i inżynierskiej przez dowódców podległych pododdziałów;
- znajomość zadań zabezpieczenia inżynierskiego;
- poprawność przyjętej decyzji o użyciu sił i środków do wykonania zadań;
- sposób przygotowania sił i środków do wykonania zadań;
- techniczne sposoby wykonania zadań;
- znajomość sygnałów współdziałania, powiadamiania i alarmowania;
- sposób zaopatrywania oddziałów i pododdziałów w sprzęt i materiały inżynierskie.

52/ "Dowodzenie pododdziałami wojsk inżynierskich w działaniach bojowych", s. 66.

53/ "Metodyka i organizacja pracy /.../", s. 97.

W czasie kontroli szef saperów może udzielić pomocy w zakresie:

- wyjaśniania spraw niezrozumiałych i wątpliwych;
- wypracowania decyzji do wykonania postawionych zadań;
- organizowania współdziałania między pododdziałami wojsk inżynieryjnych;
- załatwiania próśb do wyższego przełożonego.

Na podstawie otrzymanych wytycznych od dowódcy dywizji /pułku/ szef saperów dywizji /pułku/ może kontrolować realizację zadań zabezpieczenia inżynieryjnego przez oddziały /pododdziały/ innych rodzajów wojsk i służb a wyniki kontroli meldować dowódcy dywizji /pułku/.

3.3. Praca szefa saperów dywizji /pułku/ w czasie walki

3.3.1. Kierowanie wykonaniem zadań zabezpieczenia inżynieryjnego w czasie walki

Podstawą działalności szefa saperów w tym okresie jest decyzja dowódcy dywizji /pułku/ precyzowana /aktualizowana/ w okresie prowadzenia walki oraz plan zabezpieczenia inżynieryjnego.

Plan zabezpieczenia inżynieryjnego powinien być korygowany odpowiednio do potrzeb i zachodzących zmian.

W przypadku wypracowania decyzji przez dowódcę i sztab z udziałem szefów rodzajów wojsk, szef saperów przedstawia dowódcy propozycje zabezpieczenia inżynieryjnego we wszystkich wymagających tego sytuacjach. Przedstawione dowódcy propozycje, mogą obejmować część problematyki zabezpieczenia inżynieryjnego i stanowić aktualizację planu zabezpieczenia inżynieryjnego lub obejmować nowe zadania wynikające z wytworzonej sytuacji.

Zatwierdzone propozycje stanowią podstawę do uściślenia przekazanych już zadań zabezpieczenia inżynieryjnego lub stawianie nowych.

Nowe zadania zabezpieczenia inżynieryjnego lub zaktualizowane zadania postawione poprzednio, opracowuje się i przekazuje w formie zarządzeń bojowych.

Zadania zabezpieczenia inżynieryjnego mogą być przekazywane osobiście przez szefa saperów, przez techniczne środki łączności lub w formie pisemnej /pisemnie - tylko w dywizji/.

Sposób przekazania zadań wykonawcom zależy od dysponowanego czasu i możliwości technicznych środków łączności.

W czasie walki szef saperów powinien skierować główny wysiłek na ^{54/}

54/ Por. "Metodyka i organizacja pracy /.../", s. 99.

- utrzymanie wysokiego stanu moralno-politycznego i gotowości bojowej podległych oddziałów /pododdziałów/ wojsk inżynieryjnych;
- zbieranie, opracowywanie i przekazywanie danych o sytuacji inżynieryjnej i ogólnej;
- opracowywanie we właściwym czasie propozycji decyzji i stawianie zadań wykonawcom;
- odtwarzanie zdolności bojowej oddziałów i pododdziałów wojsk inżynieryjnych;
- kierowanie wykonaniem zadań przez organiczne i przydzielone oddziały i pododdziały wojsk inżynieryjnych;
- kontrolowanie zadań zabezpieczenia inżynieryjnego wykonywanych przez oddziały /pododdziały/ zmobilizowane, ozolgow i pozostałych rodzajów wojsk;
- kontrolowanie właściwego i zgodnego z przeznaczeniem wykorzystania sił inżynieryjnych wydzielonych jako wzmocnienie do ogólnowojskowych oddziałów /pododdziałów/;
- opracowanie i przekazanie we właściwych terminach meldunków i sprawozdań.

3.3.2. Opracowywanie meldunków przez szefa saperów

Meldunki mogą być terminowe lub doraźne.

W meldunkach bojowych, które mogą być opracowane i przekazane na piśmie lub przez techniczne środki łączności uwzględnia się^{55/}:

- wiadomości o nieprzyjacielu, jego wojskach inżynieryjnych i wykonywanych przedsięwzięciach inżynieryjnych, stosowanych środkach i materiałach inżynieryjnych;
- położenie i wykonywane zadania przez własny oddział /pododdział/ wojsk inżynieryjnych z podaniem strat w ludziach i sprzęcie;
- rodzaje i ilości zdobytych środków i materiałów inżynieryjnych oraz możliwości ich wykorzystania przez własne wojska;
- dane dotyczące dalszego wykorzystania oddziałów /pododdziałów/ wojsk inżynieryjnych.

Niektóre dane w meldunku dotyczące zestawienia stanu ilościowego sprzętu, położenia elementów ugrupowania wojsk inżynieryjnych mogą być przedstawione w formie załączników do meldunku.

Meldunek podpisuje szef saperów.

Przykładowe formy meldunków bojowych zawarte są we "Wzorach dokumentów bojowych wojsk inżynieryjnych" Inż. 402/77, s. 69.

55/ Metodyka i organizacja pracy /.../, s. 118.

ZAKOŃCZENIE

W niniejszym materiale przedstawione zostały jedynie główne problemy pracy szefa saperów dywizji /pułku/ uwzględniające modele działania dowódcy i sztabu dywizji /pułku/ w poszczególnych etapach przygotowania i prowadzenia walki. Skrypt nie zawiera wszystkich wskazówek metodycznych potrzebnych szefowi saperów do rozwiązywania problemów zaistniałych w sposób jednostkowy podczas udziału w konkretnym ćwiczeniu.

Materiał ten powinien dostarczyć słuchaczom informacji teoretycznych do metodycznej strony przyszłego warsztatu pracy szefa saperów. Opanowanie tego materiału oraz nabyte doświadczenia z ćwiczeń powinny w stopniu dobrym przygotować słuchaczy do pracy na stanowisku szefa saperów.

BIBLIOGRAFIA

1. Dowodzenie dywizją /pułkiem/ w działaniach bojowych - podręcznik - cz. IV. Wzory dokumentów bojowych dywizji, ASG WP, 1981 r.
2. Dowodzenie pododdziałami wojsk inżynieryjnych w działaniach bojowych - skrypt, WSOWInż, nr 388/79.
3. Działanie oddziałów i pododdziałów wojsk inżynieryjnych w zasadniczych rodzajach walki, podręcznik Inż. 351/72.
4. Perły bojowych dokumentów, ukazani i dokładow po inżynieryjnym zabezpieczeniu bojowych działań wojsk, Moskwa, 1974.
5. Instrukcja o forsowaniu przeszkód wodnych, Inż. 385/75.
6. Metody i treść pracy dowódcy i sztabu pułku, szefów rodzajów wojsk i służb w natarciu, opracowanie metodyczne zajęć z TWInż. w ówczesnym nr 102/G, ASG WP, nr bibl. 07434.
7. Metodyka i organizacja pracy dowództw i sztabów wojsk inżynieryjnych w działaniach bojowych, podręcznik, Inż. 469/81.
8. Metodyka pracy szefa saperów podczas organizacji zabezpieczenia walki - artykuł, Przegląd Wojsk Lądowych, nr 5, 1985 r.
9. Ocena inżynieryjna terenu, podręcznik, Inż. 432/79.
10. Praca szefa saperów pułku w działaniach bojowych, skrypt, WSOWInż. 353/77.
11. Regulamin walki wojsk lądowych sił zbrojnych PRL" - cz. I /dywizja, pułk/, szkol. 636/85.
12. Zabezpieczenie inżynieryjne natarcia pułku, skrypt, ASG WP, 1981 r.
13. Zabezpieczenie inżynieryjne walki /pułk, dywizja/, Inż. 241/69.

Wytyczne dowódcy dywizji /pułku/ dla szefa saperów w celu przygotowania danych do decyzji^{x/}

/wariant/

1. Podczas przygotowania natarcia

Szef saperów dywizji /pułku/ przedstawić następujące dane:

- położenie oraz stan i możliwości oddziałów /pododdziałów/ wojsk inżynieryjnych nieprzyjaciela;
- możliwości /prawdopodobne/ wykonania prac inżynieryjnych przez nieprzyjaciela;
- ocenę inżynieryjną terenu w pasie działania wojsk ze szczególnym uwzględnieniem tych elementów terenu, które mogą wpływać na przebieg walki;
- położenie, ukompletowanie i możliwości własnych wojsk inżynieryjnych;
- organizację rozpoznania inżynieryjnego;
- organizację i zakres rozbudowy inżynieryjnej zajmowanego rejonu;
- sposoby pokonywania zapór inżynieryjnych nieprzyjaciela;
- urządzenie i utrzymanie przepraw podczas forsowania przeszkód wodnych;
- sposób przygotowania i utrzymania dróg;
- organizację zaopatrywania w sprzęt i materiały inżynieryjne.

2. Podczas przygotowania obrony

Szef saperów dywizji /pułku/ przedstawić następujące dane:

- położenie i stan oraz możliwości oddziałów i pododdziałów wojsk inżynieryjnych nieprzyjaciela;
- położenie, stan i możliwości własnych wojsk inżynieryjnych;
- ocenę inżynieryjną pasa /rejonu/ obrony ze szczególnym uwzględnieniem tych elementów terenu, które mogą decydować o trwałości obrony;
- organizację rozpoznania inżynieryjnego;
- kolejność i zakres rozbudowy fortyfikacyjnej terenu;
- organizację budowy systemu zapór inżynieryjnych;
- przygotowanie i utrzymanie dróg;
- organizację zaopatrywania w sprzęt i materiały inżynieryjne.

x/ Metodyka i organizacja pracy /.../, s. 40.

3. Podczas przygotowania marszu na dużą odległość

Szef saperów dywizji /pułku/ przedstawić następujące dane:

- położenie i stan oddziału /pododdziału/ wojsk inżynieryjnych;
- ocenę inżynieryjną dróg i przyległego terenu lub pasa marszu;
- zadania inżynieryjne, ich zakres i miejsce /rejon/ wykonywania przez siły OTK na korzyść wojsk przegrupowujących się;
- zadania inżynieryjne wykonywane w czasie marszu przez dywizję /pułk/.

Zadania dla elementów inżynieryjnych ugrupowania bojowego elementów inżynieryjnych ugrupowania bojowego ujmowane w rozkazach i zarządzeniach bojowych dywizji /pułku/^{x/}
/wariant/

1. W rozkazie /zarządzeniu/ bojowym dywizji /pułku/ do natarcia podaje się:

... OZap - ... /skład/. Maszerować drogą nr ... i do ... zająć rejon ... . W toku natarcia przesuwać się wspólnie z OPpano dywizji /pułku/ w gotowości do minowania na rubieżach ... .

... OZR - ... /skład/. Maszerować drogą nr ... i do ... zająć rejon ... . W toku natarcia utrzymywać drogę defrontową ... i drogi rekado-
we ... .

2. W rozkazie /zarządzeniu/ bojowym dywizji /pułku/ do obrony podaje się:

... OZap - ... /skład/. Do ... /podać termin/ zająć rejon ... . Być w gotowości do minowania manewrowego na kierunku ... na rubieży ... /podać rubieże/, oraz na kierunku ... /podać kierunek/ na rubieży ... /podać rubieże/.

... OZR - ... /skład/. Do ... /podać termin/ zająć rejon ... . Przygotować i utrzymywać drogi ... .

3. W rozkazie /zarządzeniu/ bojowym dywizji /pułku/ do marszu podaje się:

... OZR - ... /skład/. Maszerować po drodze nr ... za ... . Rejon ... zająć do ... /godz. data/ być w gotowości do ... . Odpoczynki: ... w rejonie ... od ... do ... . Czołem przekroczyć: punkt wyjściowy o ..., punkty wyrównania: nr 1 o ..., nr 2 o ..., itd.

x/ Dowodzenie dywizją pułkiem w działaniach bojowych - cz. IV. Wzory dokumentów bojowych dywizji - ASG WP, 1981 r.

Wytyczne dowódcy dywizji do zabezpieczenia inżynieryjnego natarcia
wydawana podczas organizowania zabezpieczenia bojowego
/variant/

Dowódcy pododdziałów

1. Rozbudowę inżynieryjną rejonu wyjściowego zakończyć do ... /podać termin/. Do tego czasu przygotować:

- okopy dla czołgów, BWP, artylerii i środków ogniowych OPL;
- przykryte szczeliny dla ludzi;
- system dróg /defrontowych, rökadowych i rozwinięcia pierwszego rzutu dywizji do natarcia/;
- rejon stanowisk startowych dla wyrzutni rakiet taktycznych;
- okopy dla środków ogniowych piechoty.

Wszystkie pojazdy bojowe, samochody i inny sprzęt dokładnie zamaskować etatowymi i podręcznymi środkami maskującymi.

2. Do... /podać czas/ przygotować i wyposażyć po ... /podać ilość/ grup torujących /GT/ w każdym pułku do wykonywania przejść w zaporach inżynieryjnych.

3. W celu zapewnienia sprawnego wyjścia dywizji z rejonu wyjściowego do rubieży ataku siłami ... /podać siły/ do ... /podać termin/ przygotowane będą ... /podać ilość/ drogi marszu:

- nr 1 ... /podać punkty lub miejscowości/;
- nr 2 ...
- itd.

W celu umożliwienia przekroczenia newralgicznych miejsc na drogach marszu wydzielić siły ... /podać siły/ do zorganizowania OZR.

4. Przejścia w polach minowych przed przednim skrajem wykonają ... /podać siły/. We własnych polach minowych sposobem ... /podać sposób/, w polach minowych nieprzyjaciela sposobem ... /podać sposób/ w czasie ... /podać termin/. Zapoznanie dowódców pododdziałów z miejscami przejść w zaporach minowych i sposobem ich oznakowania dokonać w pułkach pierwszego rzutu w czasie rekonesansu do natarcia.

5. Przesunięcie wojsk z rejonu wyjściowego do rubieży ataku ubezpieczać siłami OZR.

6. W czasie natarcia etatowymi i przydzielonymi pododdziałami i środkami wojsk inżynieryjnych prowadzić rozpoznanie inżynieryjne i po-

konywać zapory inżynieryjne organizując GT i grupy rozpoznawczo-torujące /GRT/.

Szef saperów dywizji

1. Do ... /podać czas/ sprawdzić i zameldować wykonanie zadań w ramach rozbudowy inżynieryjnej rejonu wyjściowego i rejonu stanowisk ogniowych artylerii do prowadzenia ognia w APA.

2. Do ... /podać czas/ zakończyć przygotowanie pododdziałów inżynieryjnych wydzielonych z oddziałów torujących /OT/ w celu torowania przejść w węzłach zapór i niszczeń.

3. Do ... /podać czas/ skierować w rejon ... /podać rejon/ siły do wzmoocnienia ... pułku.

4. Zorganizować współdziałanie między pododdziałami inżynieryjnymi przygotowującymi drogi marszu i rozwijania dywizji do natarcia.

5. W polach minowych przed przednim skrajem wykonać siłami ... /podać siły/ ... /ilość/ przejść.

Służbę porządkowo-ochronną na przejściach zorganizować z pododdziałów saperów. Miejsca wykonania przejść, które wskazałem na rekonesansie udokładnić dla wykonawców.

6. Rozbudowę inżynieryjną stanowisk dowodzenia dywizji uzgodnić z szefem sztabu dywizji.

7. OZap dywizji z ... /ilość/ jednostek minowania i ... /podać ilość/ materiału wybuchowego przesunąć za ... pz w gotowości do minowania na kierunku ... /podać kierunek/ i na rubieżach ... /podać rubieże/.

8. W czasie natarcia siłami OZR dywizji przygotować i utrzymać drogi ... /podać miejscowości/.

9. Pozostałość sił inżynieryjnych przesunąć po drodze nr ... za ... /podać element ugrupowania bojowego/ w gotowości do ... /podać zadania/.

Wytyczne dowódcy dywizji do zabezpieczenia inżynieryjnego forsowania przeszkody wodnej /wydane podczas organizacji zabezpieczenia bojowego/

/variant/

Dowódcy oddziałów

1. Przydzielone pułkom pierwszego rzutu pododdziały desantowo-przeprawowe w czasie podejścia do przeszkody wodnej będą w rejonach, ... /podać rejon/.

2. Na odcinku forsowania pułków zorganizować:

- ... pz ... /podać ilość/ przepraw desantowych na PTS, ... /podać ilość/ przepraw promowych na GSP, ... /podać ilość/ przepraw czołgów pod wodą;

- ... poz /podobnie jak w ... pz/.

3. Przeprawę elementów ugrupowania bojowego pułków pierwszego rzutu zakończyć:

- oddziałów wydzielonych ... pz do ... /podać termin/, ... pz do ... /podać termin/;

- sił głównych ... pz do ... /podać termin/, ... pz do ... /podać termin/.

4. Przeprawa mostowa z parku PP-64 pod obciążenie ... /podać obciążenie/ urządzana będzie w rejonie ... /podać rejon/ siłami ... /podać siły/ Po moście przeprowadzi: część DGA od ... do ... /podać czas/, tyły ... pz od ... do ... /podać czas/, tyły ... pz od ... do ... /podać czas/; pozostałość DGA od ... do ... /podać czas/, itd.;

Kelejność i czas przeprawy pozostałych oddziałów dywizji - zgodnie z grafikiem przeprawy.

5. Do rozpoznania i urządzania przepraw czołgów pod wodą wydzielić pltzp z bsap i niezbędne siły i środki z brem. Siły te do ... /podać czas/ rozmieścić w rejonie ... /podać rejon/.

6. Do wykonywania przejść w zaporach inżynieryjnych na brzegach przeszkody wodnej wykorzystać pododdziały saperów z środkami do wykonywania przejść, czołgi z doczepionymi trałami i ładunkami wydłużonymi oraz czołgi z urządzeniami spycharkowymi.

Szef saperów dywizji

1. Zorganizować rozpoznanie inżynieryjne przeszkody wodnej i miejsca urządzania przeprawy mostowej.

2. Do ... /podać czas/ w rejonie ... /podać rejon/ przekazać pododdziały desantowo-przeprawowe pułkiem pierwszego rzutu dywizji.

3. Przeprawę mostową pod obciążenie ... /podać obciążenie/ urządzić w rejonie ... /podać rejon/ do ... /podać czas/. Po moście przeprowić oddziały zgodnie z grafikiem przeprawy. Na komendanta przeprawy mostowej wyznaczyć dowódcę ... /podać funkcję/.

4. Zorganizować ochronę przepraw. Czaty wodne w sile ... /podać skład/ wystawić w rejonie ... /podać rejon/.

5. W przypadku zniszczenia mostu pontonowego przeprawę DGA, tyłów pułków i dywizji zorganizować na przeprawach promowych i desantowych.

6. Przygotować rokady przybrzeżne ... /podać punkty/.

Wytyczne dowódcy dywizji do zabezpieczenia inżynieryjnego obrony
/wydawane podczas organizowania zabezpieczenia bojowego/
/variant/

Dowódcy oddziałów

1. W pasie obrony dywizji rozbudować pod względem inżynieryjnym ...
/podać ilość/ pozycje.

Do ... /podać czas/ wykonać prace pierwszej kolejności rozbudowy
inżynieryjnej.

W drugiej kolejności do ... /podać czas/ wykonać okopy dla drużyn,
saperowe okopy dla osłóg, bojowych wozów piechoty i dział, uzupełnić
rozbudowę stanowisk dowodzenia i punktów medycznych, okopy na rubieżach
ogniowych, ukrycia na sprzęt i amunicję, dodatkowo zapory - przed przed-
nim skrajem, w lukach między pododdziałami i oddziałami i na skrzydłach.
Ustawione zapory minowe osłonić ogniem środków przeciwpancernych i bro-
ni strzeleckiej.

2. Do ... /podać czas/ rozpoznać rubieże minowania przez oddziały
saperowe w głębi obrony pułków.

3. Zorganizować oddział zaporowy pułków w składzie ... /podać siły/
z ... j. min. /podać ilość/.

4. Przewidzieć wydzielone do ORE pułków siły z pododdziałów inżynie-
ryjnych.

Szef saperów

1. Do ... /podać czas/ wzmocnić ... pz ... /podać wzmocnienie/, ...
poz ... /podać wzmocnienie/, itd., oraz przydzielić pułkom miny i ma-
teriał wybuchowy według zatwierdzonej koncepcji zabezpieczenia inżynie-
ryjnego.

2. Sprawdzić w ... pz i ... poz terminowość i jakość ustawienia za-
pór minowych i pozostałych elementów rozbudowy inżynieryjnej rejonów
obrony zwracając szczególną uwagę na maskowanie obiektów inżynieryj-
nych i techniki bojowej.

3. Rubież rozwinięcia do kontrataku nr 1 ... /podać punkty/ do ...
osłonić przeciwpancernymi kierowanymi polami minowymi.

4. Do ... /podać czas/ przygotować dywizyjną drogę dofrontową w
kierunku: ... /podać punkty/, dywizyjną rokadę ... /podać punkty/, a
także drogi rozwinięcia ... poz do kontrataku.

5. OZap dywizji - plmin z ... ksap z ... /podać ilość/ jednostkami

minowymi i ... /podać ilość/ materiału wybuchowego mieć w gotowości do działania; w kierunkach ... /podać kierunki/ na rubieżach;

nr 1 - ... /podać rubież/;

nr 2 - ... /podać rubież/;

nr 3 - ... itd.

6. Rozbudowę inżynierską stanowisk dowodzenia uzgodnić z szefem sztabu.

7. Plan zabezpieczenia inżynierskiego obrony zameldować do zatwierdzenia o ... /podać czas/.

Wytoczne dowódcy dywizji do zabezpieczenia inżynieryjnego marszu
dywizji
/variant/

Dowódcy oddziałów

1. Zorganizować rozpoznanie inżynieryjne dróg marszu: ... pz droga nr ... /podać nr/, ... ps droga nr ... .
2. Dla bezpośredniego zabezpieczenia ruchu kolumn marszowych we wszystkich punktach zorganizować OZR.
Na osiele kolumn mieć BŁG i owoce z przyczepionymi urządzeniami spycharkowymi. W neutralnych miejscach na drodze marszu przygotować ciągniki i pododdziały wojsk inżynieryjnych w gotowości do udzielenia pomocy maszerującemu wojskom.
3. Przekroczenie rzeki ... /podać rzekę/ realizować po ... /podać ilość/ mostach stałych w rejonach ... /podać miejsca/. W wypadku zniszczenia mostów stałych, być w gotowości do urządzenia przepraw desantowych i promowych w rejonach ... /podać rejony/ oraz przepraw czołgów pod wodą w rejonach ... /podać rejony/.
4. W rejonach odpoczynku dziennego /nocnego/ wykonać ... /podać rodzaj i zakres prac inżynieryjnych/.
5. W celu wykonywania przejść w zaporach minowych, w pododdziałach do rozpoczęcia marszu zorganizować i przeszkolić grupy torujące i grupy rozpoznawczo-torujące.

Szef saperów

1. Zorganizować rozpoznanie inżynieryjne dróg marszu dywizji, mostów na rz. ... /podać rzekę/ i dogodnych miejsc do budowy przepraw zapasowych oraz rejonów postojów i odpoczynków.
2. OZR dywizji w składzie ... kid z ... bsap maszeruje za ... /podać element ugrupowania/.
Linie wyjściową przekroczyć o ... /podać czas/. Dla umożliwienia przekroczenia neutralnych odcinków drogi marszu wydzielić ... /podać siły/. Zapasową drogę marszu rozpoznać i oznakować siłami ... /podać siły/.
3. W przypadku zniszczenia mostów na rz. ... /podać rzekę/ siłami ... /podać siły/, urządzić ... /podać ilość/ desantowych /promowych/ przepraw w rejonach ... /podać rejony/, przepraw czołgów pod wodą w rejonach ... /podać rejon/, przeprawę mostową pod obciążenie ... t w rejonie ... /podać rejon/.

4. Oddział wydzielony dywizji ... pz wzmocnić ... /podać siły i środki/.
5. Oddział zaporowy dywizji w składzie ... /podać skład/ przesuwając po drodze za ... /podać oddział/.
6. Do wykonania przedsięwzięć inżynierskich w zakresie likwidacji skutków uderzeń broni jądrowej wydzielić ... /podać siły/.
7. Oddział wojsk inżynierskich bez wydzielonych sił maszeruje po drodze nr ... w gotowości do ... /podać przewidywane zadania/.

Wytyczne dowódcy pułku do zabezpieczenia inżynieryjnego natarcia
/wariant/

Dowódcy pododdziałów

1. Rozbudowę inżynieryjną rejonu wyjściowego zakończyć do ... . Do tego czasu wykonać przykryte szczeliny dla żołnierzy, okopy dla czołgów i BWP, okopy dla artylerii w rejonach stanowisk ogniowych, ukrycia dla ludzi i sprzętu na stanowiskach dowodzenia i punktach medycznych.
2. Do ... /podać czas/ przygotować w każdej kompanii /baterii/ co najmniej jedną drużynę /działon/ do wykonywania przejść w zaporach minowych.
3. Drogi marszu nr ... do przesunięcia pułku do rubieży ... /podać rubież/ do ... /podać czas/ przygotowane będą siłami ... /podać siły/. Ilość, kierunki i sposób oznakowania dróg rozwinięcia pierwszego rzutu udokładnić na rekonesansie.
4. W czasie marszu pułku do przedniego skraju na ozele kolumn mieć osłogi z tralami KMT-6 i LWD, mosty towarzyszące BLG oraz przydzielone drużyny saperów. OZR pułku działa na drodze nr ... za ... /podać nazwę elementu ugrupowania bojowego/.
5. Przejścia w zaporach minowych własnych nieprzyjaciela przed przednim skrajem wykonają ... /podać wykonawców/. Służbę porządkowo-ochronną na przejściach utrzymują pododdziały wykonujące przejścia. Wyznaczam przejścia dla ... bp nr ..., dla ... bp nr ... . Miejsca wykonania przejść, drogi podejścia do nich oraz miejsca montażu tralów do czołgów udokładnić na rekonesansie.
6. W czasie natarcia siłami ... /podać siły/ będzie przygotowywana droga dofrontowa ... /podać miejscowości/ oraz drogi rakadowe nr ... /podać numery i miejscowości/.
7. Pola minowe w głębi obrony nieprzyjaciela pokonywać po przejściach wykonanych sposobem mechanicznym lub wybuchowym. Do pokonywania rowów przeciwpancernych, wąwozów, strumyków i kanałów wykorzystywać mosty towarzyszące.
8. Przydzielone do batalionów pierwszego rzutu siły i środki pododdziałów inżynieryjnych przybędą w wasze rejonu do ... /podać czas/. Bojowe środki inżynieryjne zostaną dostarczone do pododdziałów do ... /podać czas/.

Szef saperów

1. Przeprowadzić kontrolę rozbudowy inżynieryjnej rejonu wyjściowego.
2. Do ... zorganizować rozpoznanie inżynieryjne obrony nieprzyjaciela. IFO zorganizować na przednim skraju na rubieży ataku ... bp.
3. Rozbudowę inżynieryjną stanowisk dowodzenia zakończyć do ... .
Rodzaj i zakres rozbudowy uzgodnić z szefem sztabu pułku.
4. Do ... sprawdzić i zameldować stan gotowości dróg marszu i rozwijania, urządzonych przepraw przez rzekę ... /podać rzekę/.
5. W skład OZR pułku wydzielić ... /podać siły/, który do przedniego skraju przesuwac po drodze nr ... za ... . W czasie natarcia torować drogę dofrontową w kierunku ... /podać punkty/ i drogi rokadowe ... /podać punkty/.
6. W polach minowych przed przednim skrajem obrony wykonać ... /ilość/ przejść. We własnych polach minowych przejścia wykonać do ... /podać czas/ a w polach minowych nieprzyjaciela - sposobem wybuchowym w czasie OPA.
7. W odwodzie mieć siły do wzmocnienia drugiego rzutu pułku oraz zabezpieczenia jego wejścia do walki z rubieży nr ... /podać numer/.

Wytyczne dowódcy pułku do zabezpieczenia inżynieryjnego forsowa-
nia przeszkód wodnych
/wariant/

Dowódcy pododdziałów

1. Na odcinku forsowania pułku urządza się ... /podać ilość/ prze-
praw desantowych na PTS w rejonach ... /podać rejony/, ... /podać
ilość/ przepraw promowych na GSP w rejonach ... /podać rejony/, ...
/ilość/ przepraw czołgów pod wodą w rejonach ... /podać rejony/.
2. Pododdziały pułku przeprowadzić:
  - ... bp - oddział wydzielony pułku na przeprawach desantowych
nr ... i promowych nr ...;
  - ... bp na przeprawach desantowych nr ... i promowych nr ...;
  - ... bez pod wodą nr ... w rejonach ... /podać rejony/;
  - ... bp po moście pontonowym w rejonie ... /podać rejon/ w czasie
od ... do ...;
  - artyleria pułku na przeprawach nr ... w czasie od ... do ...;
  - tyły pułku po dywizyjnym moście pontonowym o ... /podać czas/.
3. Kolejność i czas przeprawy pozostałych pododdziałów pułku - zgod-
nie z grafikiem przeprawy.
4. Na przeprawach promowych na GSP w pierwszych rejsach przeprowadzić
czołgi z doczepnymi trałami i LWD.
5. Na komendanta przeprawy czołgów pod wodą wyznaczam ... /podać
stanowisko/. Służbę ewakuacyjno-ratunkową zorganizować siłami ...
/podać siły/.

Szef saperów

1. Przydzielone do pułku pododdziały desantowo-przeprawowe w czasie
natarcia przesuwać za ... .
2. Zorganizować rozpoznanie inżynieryjne rzeki i miejsce urządzenia
przepraw.
W celu rozpoznania miejsc urządzenia przepraw czołgów pod wodą do
IPR włączyć zwiadowców pływających.
3. Urządzanie przepraw zakończyć: promowych na GSP - do ... /czas/;
desantowych na PTS - do ... /czas/; czołgów pod wodą do ... /czas/.
4. Służbę porządkowo-ochronną na przeprawach zorganizować siłami ...
/podać pododdziały/.

Na komendantów przepraw wyznaczyć:

- nr ... - dowódcę ... /podać jakiego pododdziału/;
- nr ... - dowódcę ... /podać jakiego pododdziału/;
- itd. .

5. Dla ochrony przepraw zorganizować czaty wodne w sile ... /podać siły/.

Wytyczne dowódcy pułku do zabezpieczenia inżynieryjnego obrony
/wariant/

Dowódcy pododdziałów

1. Z chwilą zajęcia rejonów obrony przystąpić do rozbudowy inżynieryjnej punktów oporu wykorzystując środki mechanizacji i materiał wybuchowy.

2. W pierwszej kolejności w punktach oporu i w rejonach obrony wykonać: pojedyncze i podwójne okopy strzeleckie oraz dla karabinów maszynowych do ... /podać czas/, okopy dla ozołgów, bojowych wozów piechoty i artylerii do ... /podać czas/, przykryte szczeliny na stanowiskach dowódczo-obszernych w punktach medycznych do ... /podać czas/.

W drugiej kolejności do ... /podać czas/ wykonać: okopy dla drużyn, zapasowe okopy dla ozołgów, bojowych wozów piechoty, dział i pozostałych środków ogniowych w zapasowych rejonach stanowisk ogniowych.

Do ... /podać czas/, wykonać okopy dla środków ogniowych na rubieżach ogniowych oraz ukrycia dla sprzętu technicznego.

Wszystkie obiekty fortyfikacyjne dokładnie maskować.

3. Siłami ... /podać siły/ do ... /podać czas/ zostaną ustawione przeciwpancerne pola minowe na rubieżach ... /podać rubieżę minowania/. Dowódcy batalionów osłonić ogniem działania pododdziałów saperów a po ustawieniu zapór ochraniać je.

4. Siłami ... /podać siły/ przygotowana będzie rokada pułkowa ... /podać punkty/. Dowódcy ... bp /boz/ rozpoznać i przygotować drogi wyjścia na rubież kontrataku i rubież ogniowe.

5. Przydzielone miny i materiał wybuchowy pobrać własnym transportem w rejonie ... /podać rejon/ do ... /podać czas/.

Szef saperów

1. Sprawdzić i zameldować wykonanie zadań w zakresie rozbudowy inżynieryjnej rejonu obrony.

Główną uwagę podczas kontroli skupić na jakości wykonania obiektów fortyfikacyjnych i ich maskowanie oraz budowie zapór inżynieryjnych.

2. Zorganizować rozpoznanie inżynieryjne nieprzyjaciela.

Do ... /podać czas/ zorganizować IPO i rozmieścić na przednim skraju w rejonie ... /podać rejon lub punkt/.

3. Dla osłony punktów oporu i w lukach na kierunkach czołgodostępnych ustawić pola minowe: do ... /podać czas/ na rubieżach ... /podać rubieżę/; do ... /podać czas/ na rubieżach ... /podać rubieżę/.
Do ... /podać czas/ zgromadzić zapas min przeciwpancernych do minowania w czasie prowadzenia obrony.

4. Do ... /podać czas/ przygotować drogę rökadową ... /podać punkty oraz drogę dofrontową ... /podać punkty/.

5. Rozbudowę stanowiska dowodzenia zakończyć do ... /podać czas/.

6. OZap pułku w składzie - ... /podać siły/ rozmieścić w rejonie ... /podać rejon/ w gotowości do minowania manewrowego i wykonywania niez-

ozzeń w kierunku ... /podać kierunek/
na rubieży: nr 1 - ... /podać punkty/

nr 2 - ... /podać punkty/

nr 3 - ... /podać punkty/

i w kierunku ... /podać kierunek/

na rubieży: nr 1 - ... /podać punkty/

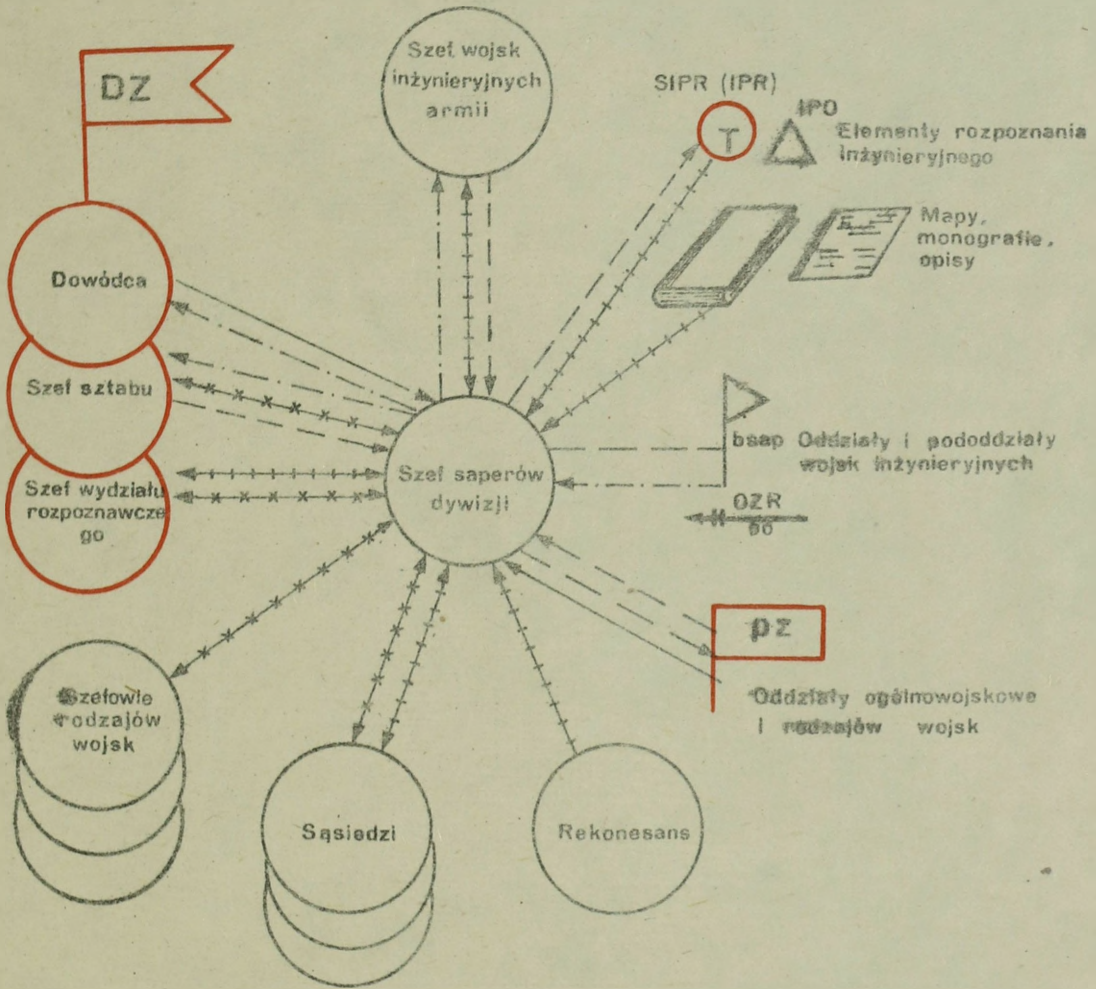
nr 2 - ... /podać punkty/

nr 3 - ... /podać punkty/.

7. Do działania w ORE przewidzieć siły ... /podać siły/.

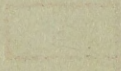
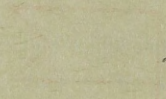
8. Plan zabezpieczenia inżynieryjnego obrony przedstawić do zatwierdzenia o ... /podać czas/.

Źródła i rodzaje informacji zbieranych i przekazywanych przez szefa saperów dywizji

LEGENDA

- > rozkazy
- - - - -> zarządzenia
- · - · - ·> meldunki o sytuacji inżynieryjnej
- |||||> informacje o terenie i nieprzyjacielu
- ×××××> uzgodnienia i wymiana informacji

Zadania bojowe
zadania zapobiegawcze
zadania inżynierskie

Zapoznanie się z zadaniem bojowym i wstępnym
zorganizowaniem zabezpieczenia inżynierskiego

Analiza zadania pod względem inżynierskim

Ocena inżynierska sytuacji

Ocena inż. nieprzystąpiła

Ocena inż. terenu

Ocena wojsk własnych pod
wzgl. inżynierskim

Ocena warunków hydrometeorolo-
gicznych i pory roku

Zapoznanie z wytycznymi do przygotowania
danych do decyzji

Kalkulacja czasu

Zapoznanie z zamiataniem walki
Analiza zamiatania walki

Przezywanie koncepcji zabezpieczenia
inżynierskiego

Niedowanie propozycji zabezpieczenia inży-
nierskiego

Wydanie wstępnych zarządzeń bojowych i
zab. inż.

Udział w opracowaniu dokumentów bojowych

Zapoznanie się z rozkazem bojowym i wytycznymi
do zabezpieczenia walki, dowodzenia, pracy
part.-politt. i kontroli pododdziałów

Postawienie zadani

Udział w rekonesansie dowódcy

Rekonesans szefa saperów

Opracowanie planu zab. inż./mapy roboczej
w punktu/

Zatwierdzenie planu

Kontrola i pomoc

Organizowanie
zabezpieczenia
inżynierskiego

Zarząd. bojowe
i zab. inżynie-
ryjne

Zadania do
następnego
wykonania

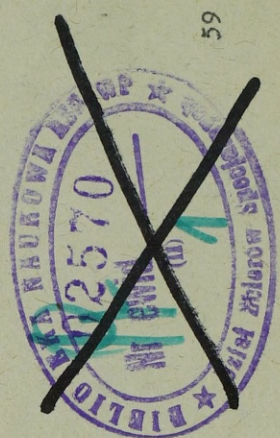
Planowanie
zabezpieczenia
inżynierskiego

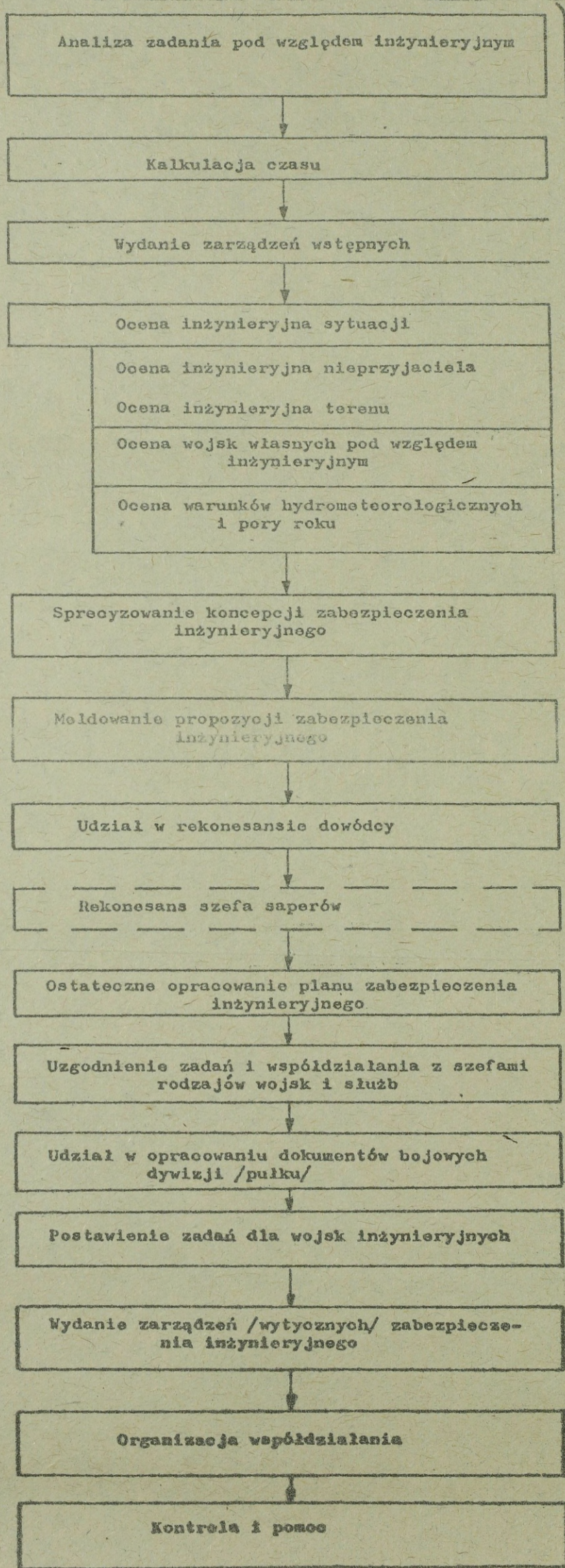
Pytania
dowódcy

Odpowiedzi

Dane do
rozkazu bojo-
wego dowódcy

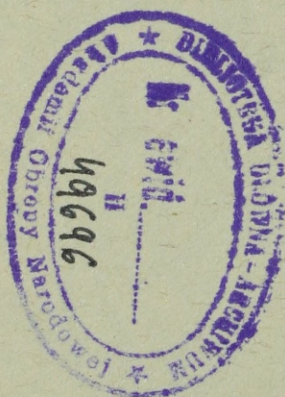

Kolejność pracy szefa saperów dywizji /pułku/ w metodzie kolejnego przygotowywania walki

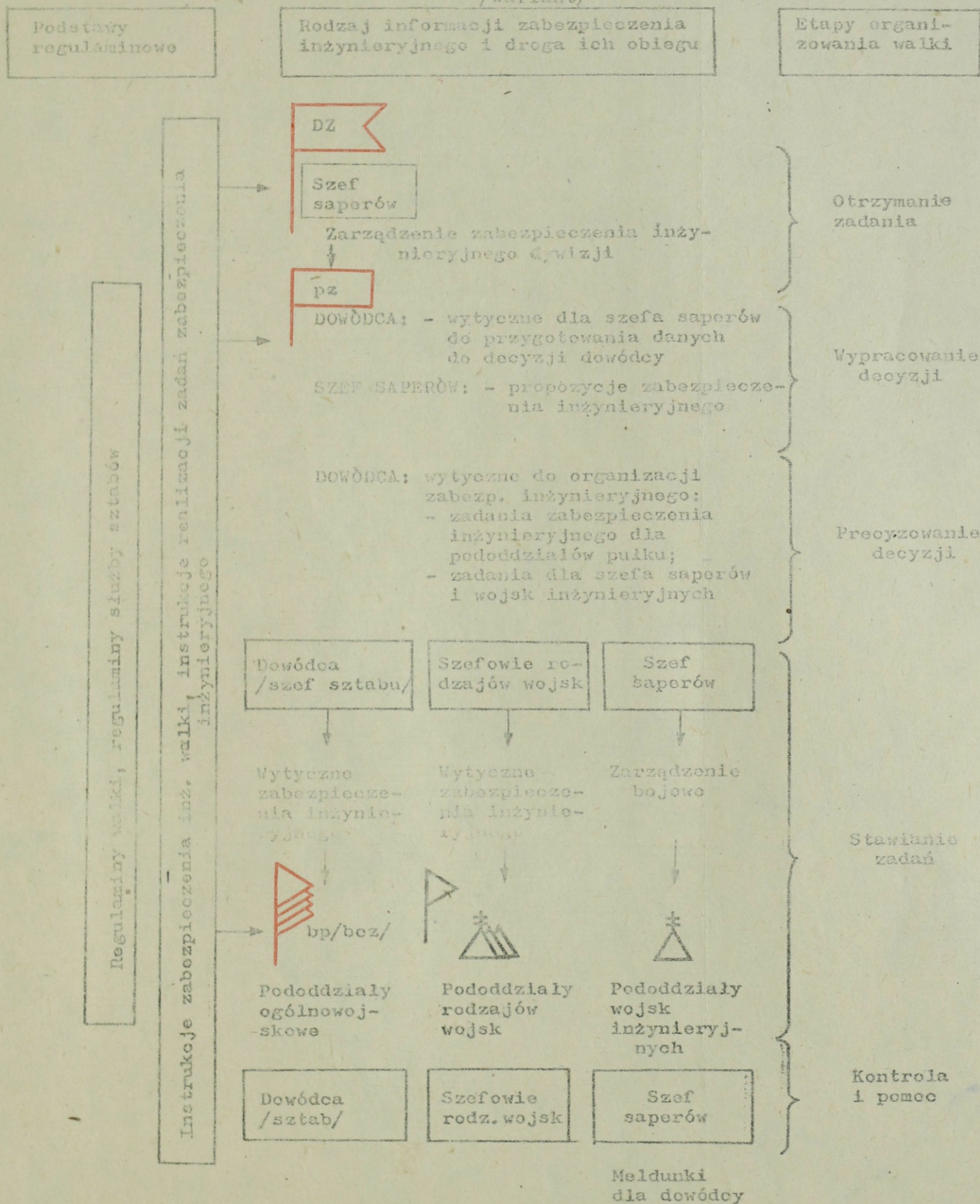
Planowanie zabezpieczenia inżynieryjnego

Organizowanie zabezpieczenia inżynieryjnego

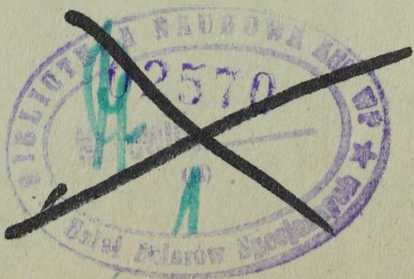

Tryb wypracowania i przekazywania zadań zabezpieczenia inżynierskiego pododdziałom pułku^{x/}

/variant/

x/ Metody i treść pracy dowódcy i sztabu pułku, szefów rodzajów wojsk i służb

Propozycje zabezpieczenia inżynierskiego natarcia pułku meldowane
przez szefa saperów

1. Z oceny inżynierskiej nieprzyjaciela i terenu wynikają następujące wnioski:

- najdogodniejszymi rubieżami terenowymi, które nieprzyjaciel może wykorzystać do organizacji obrony będą ... /podać punkty wyznaczające rubież przedniego skraju i w głębi jego obrony/;

- powyższe rubieże mogą być rozbudowane pod względem inżynierskim w sposób następujący ... /podać: charakter rozbudowy fortyfikacyjnej, rodzaje zapór i nasycenie nimi terenu, najsilniej i najsłabiej rozbudowane miejsca rubieży obronnych/;

- niewrażliwymi miejscami w terenie będą ... /podać rejony, obiekty, itp./, które nieprzyjaciel może wykorzystać do organizacji obrony w sposób następujący ...;

- najbardziej niekorzystne dla pułku będzie ustawienie narzutowych pól minowych przez nieprzyjaciela a szczególnie na rubieży ... /podać rubież/;

- teren na kierunku przegrupowania i natarcia pułku pozwala na ruch kolumn po ... /podać ilość/ drogach marszu z prędkością ..., natomiast teren poza drogami mogą pokonywać ... /podać rodzaje pojazdów/;

- najdogodniejszy kierunek natarcia pułku to ... /podać punkty/;

- rejon ... /podać punkty/ umożliwi działanie wojsk ... /tylko wzdłuż dróg lub pieszko, itd./;

- najdogodniejsze warunki terenowe do odparcia kontrataku będą na rubieży ...;

- najlepsze możliwości rozwinięcia i wprowadzenia do walki drugiego rzutu pułku będą na kierunku ... z rubieży ...;

- ważne znaczenie dla natarcia pułku będzie miało uprzedzenie nieprzyjaciela w obsadzeniu ... /podać rubieże, obiekty/ poprzez działanie oddziału wydzielonego.

2. Zgodnie z zadaniem pułku i przedstawionymi poprzednio wnioskami przed pułkiem stoją następujące zadania zabezpieczenia inżynierskiego:

- rozpoznanie inżynierskie nieprzyjaciela i terenu;

- rozbudowa inżynierska rejonu wyjściowego;

- wykonywanie przejść w zaporach i przeszkodach terenowych;

- przygotowanie i utrzymanie dróg;

- budowa zapór podczas odpierania kontrataku;
- urządzenie punktów wydobywania i oczyszczania wody;
- przedsięwzięcia inżynierskie związane z maskowaniem i likwidacją skutków uderzeń broni masowego rażenia;

3. Powyższe zadania będą realizowane w sposób następujący

Inżynierski posterunek obserwacyjny /IPO/ podczas przygotowania natarcia rozwinięty będzie w rejonie ... od ... . Podczas marszu z rejonu wyjściowego drzin rozpozna drogę nr ... .

W okresie prowadzenia natarcia drzin działać będzie na kierunku ... włączona w skład SPR.

W rejonie wyjściowym pułku w ramach rozbudowy fortyfikacyjnej terenu zostaną wykonane: okopy dla ozołgów i BWP pododdziałów ubezpieczeń do ... /podać termin/, okopy dla środków ogniowych pododdziałów przeciwlotniczych do ... /podać termin/ oraz do ... /podać termin/ przykryte szczeliny dla całego stanu osobowego.

Do ukrycia i zamaskowania pozostałego sprzętu i środków materiałowych należy wykorzystać właściwości terenu.

Drogi dofrontowe w rejonie wyjściowym oraz drogi rokadowe zostaną przygotowane siłami OZR pułku do ... /podać termin/.

Przygotowanie dróg marszu nr ... od rejonu wyjściowego do rubieży ... realizowane będzie siłami ... . Gotowość dróg od ... .

Drogi rozwijania pierwszego rzutu pułku od rubieży ... do rubieży ataku przygotowują siły ... . Bezpośrednio przed maszerującymi siłami głównymi pułku na drodze nr ... przesuwać się będzie OZR pułku. Oprócz tego w każdym batalionie należy zorganizować grupy w gotowości do torowania dróg. W skład grup włączyć ozołgi z urządzeniami spycharkowymi, mosty BLG i drsap.

W czasie natarcia OZR pułku w składzie ... torować będzie pułkową drogę dofrontową ... /podać punkty/ oraz drogi rokadowe ... /podać punkty/.

Podczas zabezpieczenia wejścia do walki drugiego rzutu pułku OZR będzie w gotowości do przygotowania i utrzymania dwóch dróg rozwijania.

Pokonanie zapór minowych przed przednim skrajem obrony nieprzyjaciela przez bataliony pierwszego rzutu odbywać się będzie po przygotowanych i oznakowanych ... /podać ilość/ przejściach. Przejścia o numerach ... w zaporach minowych zostaną wykonane siłami ... /podać siły/. Gotowość przejść we własnych zaporach minowych od ..., a w zaporach minowych nieprzyjaciela przejścia zostaną wykonane podczas APA.

Miejsca wykonania przejść oraz rejon montażu trałów do ozołgów zostaną udokładnione w czasie rekonesansu.

Trały przeciwminowe zostaną dowlezione w rejon ich montażu do ...
/podać czas/.

W celu umożliwienia pokonywania zapór inżynierskich przez nacierającą bataliony należy w każdym z nich zorganizować grupy torujące /GT/, do których wydzielić ozołgi z trałami przeciwminowymi i ładunkami wydłużonymi, mosty BLG, ozołgi z urządzeniami spycharkowymi i drużyny saperów z materiałem wybuchowym i ładunkami wydłużonymi. Siły, sprzęt i materiały inżynierskie przybędą do rejonów batalionów do ... /podać czas/.

Bataliony drugiego rzutu do czasu wejścia do walki przesuwają się po drodze pułkowej. Przed wejściem do walki zostaną wzmocnione siłami ... /podać siły/.

We wszystkich kompaniach i bateriach należy zorganizować grupy rozpoznawczo-torujące w celu sprawnego i szybkiego pokonywania zapór minowych, a szczególnie narzutowych pól minowych.

Do wykonywania dodatkowych prac związanych z wykonywaniem przejść w zaporach inżynierskich, prowadzeniem rozpoznania inżynierskiego oraz ustawieniem zapór minowych podczas odpierniania kontrataku celowe jest posiadanie w odwodzie ... /podać siły/.

W zakresie wydobywania i oczyszczenia wody należy do ... /podać termin/ zorganizować małe punkty wodne, z których podczas przygotowania natarcia uzupełnić w wodę wszystkie pododdziały pułku. Podczas prowadzenia natarcia punkty wydobywania i oczyszczenia wody organizować wykorzystując istniejące źródła takie jak: studnie, zbiorniki, itp.

4. Własne i przydzielone pododdziały wojsk inżynierskich proponują wykorzystać w sposób następujący: Wydzielić do wzmocnienia batalionów następujące siły:

1 bp - ... /podać wzmocnienie/;

2 bp - ... /podać wzmocnienie/;

itd.

plid - włączyć w skład OZR;

drinż - w okresie przygotowania natarcia działa jako IPR i IPO, a podczas prowadzenia natarcia w składzie SPR.

Pozostałe siły inżynierskie mieć w odwodzie.

Propozycja zabezpieczenia inżynieryjnego obrony pułku meldowana
przez szefa saperów
/wzór/

1. Z oceny inżynieryjnej terenu i nieprzyjaciela wynikają następujące wnioski:

- najdogodniejszymi kierunkami do prowadzenia natarcia przez nieprzyjaciela będą ... /podać punkty/;

- rubieże niedogodne do rozwijania się nieprzyjaciela do ataku są następujące ... /podać punkty/; PRZED

- w rejonach ... /podać punkty rejonów/ istnieją dogodne warunki terenowe do zwalozania rozwijającego się nieprzyjaciela środkami ogniowymi;

- najdogodniejsza rubież do organizacji przedniego skraju obrony pułku to ... /podać punkty/; PRZED

- kolejnymi dogodnymi rubieżami terenowymi będą ... /podać punkty/;

- możliwe kierunki do rozwinięcia i wykonania kontrataku są następujące ... /podać kierunki/;

- oceniam, że nieprzyjaciel do wykonywania przejść w zaporach minowych dysponował będzie następującymi środkami ... 100/1500

2. Uwzględniając zadania pułku i wnioski powyższe przed pułkiem stoją następujące zadania zabezpieczenia inżynieryjnego:

- rozpoznanie inżynieryjne nieprzyjaciela i terenu;

- rozbudowa fortyfikacyjna rejonu obrony pułku;

- budowa systemu zapór inżynieryjnych;

- przygotowanie i utrzymanie dróg;

- urządzenie punktów wydobywania i oczyszczenia wody;

- przedsięwzięcia inżynieryjne w ramach maskowania.

3. Powyższe zadania realizować należy w sposób następujący.

Rozpoznanie inżynieryjne na przednim skraju obrony prowadzone będzie poprzez obserwację siłami ... /podać ilość/ inżynieryjnych posterunków obserwacyjnych. 10,00 31 3

Gotowość posterunków do prowadzenia rozpoznania od ... /podać termin/.

W ramach prac pierwszej kolejności do ... zostaną wykonane okopy dla środków strzeleckich piechoty. Do ... wykonane zostaną okopy dla ozi-
gów i BWP. Okopy dla artylerii naziemnej zostaną wykonane do ... . Środ-
ki ogniowe pododdziałów przeciwlotniczych zostaną okopane do ... .

Przykryte odcinki rowów strzeleckich lub przykryte szczeliny zostaną wykonane do ... .

Prace fortyfikacyjne drugiej kolejności zostaną wykonane do ...
/podać termin/.

Do rozbudowy inżynieryjnej SD i TSD pułku należy wydzielić ... /podać siły/.

Silami dywizji do ... w rejonie obrony pułku zostaną ustawione przeciwpancerne pola minowe na rubieżach ... /podać punkty/.

Pułk siłami ksap do ... /podać punkty/ ustawi przeciwpancerne pola minowe na rubieżach ... /podać punkty/. Bataliony organizujące obronę na pierwszej pozycji powinny ustawić grupy min i pola minowe dla osłony własnych stanowisk ogólnych.

OZap pułku w składzie *Vozp* z ... /podać ilość jednostek minowania/ rozmieszczony od ... w rejonie ... Jest w gotowości do minowania na kierunku:

nr 1 i rubieży: nr 1 - ... ;
nr 2 - ... ;
nr 3 - ... ;
nr 2 i rubieży: nr 4 - ... ;
itd. - ... .

Oprócz tego w czasie prowadzenia obrony na rozpoznanych kierunkach ataku ozołgów nieprzyjaciela siły ... z odwodu są w gotowości do ustawienia pól minowych i wykonywania niszczeń. W odwodzie będą posiadał

4.5 szt. sztuk min co umożliwi ustawienie ... km ppano pól minowych.

Rokada pułkowa ... /podać punkty/ oraz droga dofrontowa ... /podać punkty/ przygotowana i utrzymywana będzie siłami OZR. Gotowość dróg od ... .

⊙ Drogi wyjścia na rubieże ogniowe i do kontrataku bataliony przygotowują samodzielnie.

W każdym rejonie batalionu i tyłach pułku do ... /podać termin/ należy zorganizować małe punkty wodne.

W skład ORE zostaną wydzielone następujące siły ... /podać pododdziały i sprzęt/.

4. W okresie przygotowania obrony ksap pułku wykorzystać następująco:

- drrinz - do prowadzenia rozpoznania inżynieryjnego IPO;
- plsap - do ustawiania zapór minowych;
- plid - do składu OZR.

Podczas walki obronnej z plsap utworzyć OZap, a pozostałe elementy bez zmian.

Do wykonania zadań przez bataliony przydzielić im miny, materiał wy-

buchowy i sprzęt inżynierski w następujących ilościach:

1 bp - ... ;

2 bp - ... ;

itd. - ... .

Propozycja zabezpieczenia inżynierskiego forsowania przeszkody
wodnej meldowana przez szefa saperów pułku
/wzbr/

1. Najdogodniejszy odcinek do forsowania rzeki jest ... /podać punkty/. Rzeka na odcinku forsowania jest szerokości ... m i głębokości ... m. Szybkość prądu w nurcie rzeki dochodzi do ... m/s. Dno rzeki ... /piaszczyste, gliniaste, muliste, itp./. Istnieją ... /podać ilość/ dogodne kierunki podejścia do rzeki. Pierwszy ... /podać punkty/, drugi ... /podać punkty/, itd.

Nieprzyjaciel może ustawić zapory minowe w wodzie i na brzegach. Najwięcej zapór nieprzyjaciel może ustawić na brzegu przeciwnym pomiędzy ... /podać punkty/.

2. Zasadniczymi zadaniami zabezpieczenia inżynierskiego forsowania rzeki ... będą:

- prowadzenie rozpoznania inżynierskiego nieprzyjaciela i terenu;
- urządzenie i utrzymanie przepraw;
- wykonywanie przejść w zaporach inżynierskich;
- organizacja służby porządkowo-ochronnej.

3. Na odcinku forsowania pułku będą urządzone przeprawy:

- nr ... - przeprawa desantowa na PTS w rejonie ... w składzie ... /podać ilość/ PTS;
- nr ... - przeprawa promowa na ... /podać ilość/ GSP w rejonie ...;
- nr ... - przeprawa czołgów pod wodą w rejonie ...;
- itd.

Oprócz tego dla przeprawy tyłów pułku od G+ ... do G+ ... , dywizja udostępni most pontonowy pod obciążenie 40 t w rejonie ... .

Taka ilość przepraw na odcinku forsowania pozwala przeprowadzić oddział wydzielony pułku w czasie ... , wszystkie czołgi pułku w czasie ... i cały pułk w czasie ... .

Kolejność i czas przeprawy poszczególnych pododdziałów pułku umieszczone będą w grafiku przeprawy.

W celu sprawnego urządzenia przepraw należy pododdziały desantowo-przeprawowe włączyć w ugrupowanie batalionów w rejonach ... .

Dla umożliwienia szybkiego działania rzutu szturmowo-rozgradzającego do pierwszorzutowych batalionów przydzielili ... /podać ilość/ ludzi desantowych.

Rozpoznanie inżynierskie rzeki prowadzone będzie ... /podać ilość/
IPR wydzielonymi z pododdziałów saperów i pontonowych urządzających
przeprawy. Dla rozpoznania miejsca urządzenia przeprawy ozołgów pod
wodą wysłane będą siły z plutonu technicznego zabezpieczenia przepraw.

Do wykonywania przejść w zaporach minowych na brzegach i w wodzie
na kierunku przepraw i dróg do nich doprowadzających wykorzystywane
będą ozołgi z trałami przeciwmynowymi i ładunkami wydłużonymi, druży-
ny saperów przydzielone batalionom forsującym w pierwszym rzucie. Na
odcinku forsowania zostanie wykonanych ... /podać ilość/ przejść w za-
porach minowych.

Na komendantów przepraw należy wyznaczyć:
przeprawa nr ... - dowódca ... /podać pododdział/
przeprawa nr ... - dowódca ... /podać pododdział/
przeprawa nr ... - itd.

Gotowość przepraw promowych na GSP - od ..., przepraw desantowych
na PTS od ... , przeprawy ozołgów pod wodą od ... .

Dla ochrony przepraw przed minami i innymi obiektami pływającymi
zorganizowane będą czaty wodne w składzie ... od ... /podać termin/.

Wydrukowano w 70 egz.

Egz. nr 1-70 Bibl. Nauk. DZS
Wyk.: mjr Cieślak
Druk KP, dn. 4. 12. 87 r.
Druk ASG WP nr pf 225/pf 1200/WW.
Kor. G. J.

